

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ŞANLIURFA BİRECİK BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Kadro Listesi	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketlerdeki Sermayesi	6
Tablo 6: Mizan Bakiyesi ile Bilançodaki Tutarı Farklı Olan Hesaplar	21
Tablo 7: Yapılmakta Olan Yatırımların Listesi	23
Tablo 8: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketlerdeki Sermayesi	25
Tablo 9: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	39
Tablo 10: Doğrudan Temin Usulü İle Yapılan Alımlarda Ödenek Sınırı Aşımı	50

KISALTMALAR

AŞ.	: Anonim Şirket
BKK	: Bakanlar Kurulu Kararı
BVAS	: Birleşik Veri Aktarım Sistemi
BVD	: Birleşik Veriler Defteri
EHK	: Elektronik Haberleşme Kanunu
EKAP	: Elektronik Kamu Alım Platformu
MİF	: Muhasebe İşlem Fişi
(M) sayılı R.G.	: Mükerrer sayılı Resmi Gazete
ÜFE	: Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. 2024 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunun Hatalı Olması
2. 2024 Yılından Önceki Yılın Bilançosunun ve Faaliyet Sonuçları Tablosunun Hatalı Olması Nedeniyle 2024 Yılı Açılış Bilançosunun Hatalı Olması
3. 2024 Yılından Önceki Yılın Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabında Hata Olması Nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 580 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabının Hatalı Olması
4. 2024 Yılından Önceki Yılın Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında Hata Olması Nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının Hatalı Olması
5. 2024 Yılından Önceki Yılın Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabında Hata Olması Nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının Hatalı Olması
6. Bazı Hesapların Mizan Bakiyeleri ile Bilançodaki Tutarlarının Farklı Olması
7. Yapılmakta Olan Yatırımların Bütçe Giderlerine Kaydedilmemesi
8. Enflasyon Düzeltmesi Hesabının Dönem Sonu İşlemlerinin Hatalı Yapılması
9. Belediyenin Ortağı Olduğu Şirketlerdeki Sermaye Payı ile Muhasebe Kayıtlarında Yer Alan Tutarların Farklı Olması
10. Bazı Gelir Tahakkuklarındaki ve Tahsilatlarındaki Gelir Yansıtılmalarının Elektronik Ortama Kaydedilmemesi Nedeniyle Faaliyet Sonuçları Tablosunun Gerçeği Yansıtılmaması
11. Diğer Kurumlara Bedelsiz Devredilen veya Kayıtlardan Düşülen Duran Varlıklarla İlgili Amortismanların Muhasebe Kayıtlardan Düşülmemesi
12. Bazı Yevmiyelerdeki Hesapların Elektronik Ortama Hatalı Kaydedilmesi veya Hiç Kaydedilmemesi Nedeniyle Bilançonun Gerçeği Yansıtılmaması

13. Taşınır Mal Yönetmeliğine Uyulmaması ve Taşınırlarla İlgili Defterlerin ve Cetvellerin Tutulmaması

B. Diğer Bulgular

1. Yevmiye Kayıtlarındaki Hesapların Birleşik Veriler Defterine Mükerrer Kaydedilmesi
2. Belediyenin Vergi Gelirlerinin Tahsilat Oranının Düşük Olması
3. Müdürlük Kadrolarına Vekaleten Görevlendirmenin Genel ve Sürekli Bir Personel Atama Yöntemi Olarak Kullanılması
4. Belediye Şirket Personeli İşçilerin Zabıta Müdürlüğünde Görevlendirilmesi
5. Memurlar Tarafından Yürütülmesi Gereken Asli ve Sürekli Kamu Hizmetlerinde İşçilerin Görevlendirilmesi
6. Emlak Vergisi Muafiyeti Uygulananların ve İndirimli Emlak Vergisi Ödeyen Mükelleflerin Kontrol Edilmemesi
7. Parasal Limitler Dahilindeki Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
8. Bazı Mal ve Hizmet Alımlarının Doğrudan Temin Limiti Altında Kalınmak Amacıyla Parçalara Bölünerek Gerçekleştirilmesi
9. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Mahalli idarelerle ilgili düzenlemeler 1982 Anayasası'nın "Yürütme" başlıklı II. bölümünde yer alan 127'nci maddesinde:

"Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır."

Anayasada atıf yapılan kanun, 5393 sayılı Belediye Kanunu olup; bu Kanun belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde belediyenin görev ve sorumlulukları, 15'inci maddesinde belediyenin yetki ve imtiyazları, 16'ncı maddesinde ise belediyeye tanınan muafiyetler belirtilmiştir.

Belediyelerin mali işlemleri 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Belediyeler faaliyetlerini aşağıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda yapmaktadırlar.

-5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

-5393 sayılı Belediye Kanunu

-2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu,

-1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu,

-5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun,

-3194 sayılı İmar Kanunu,
-2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu,
-2886 sayılı Devlet İhale Kanunu,
-4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,
-4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu,
-5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,
-6183 sayılı Amme Alacakları ve Tahsil Usulü Hakkında Kanun,
3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu,
-5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu,
-2872 sayılı Çevre Kanunu,
-3572 sayılı İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun,
-4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu,
-4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun,
Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (1 No'lu Kararname)

Birecik Belediyesi, Şanlıurfa ili sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır. Belediyelerin görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır. 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Belediyenin mali nitelikteki faaliyet, proje ve işlemleri ile faaliyet, görev ve yetki alanını düzenleyen temel kanun 5393 sayılı Belediye Kanunu olmakla birlikte listelenen yasal düzenlemeler ile ikincil mevzuat da kurumun faaliyet, görev ve yetki alanına ilişkin düzenlemeler içermektedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır. Birecik Belediyesinin karar organı olan Birecik Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 25 meclis üyesinden oluşmaktadır.

Belediyedeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar, belediye başkanı tarafından yapılmakta; birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır.

Başkana bağlı memurlar arasından atanan üç Başkan Yardımcısı görev yapmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Kadro Listesi

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	270	42
Sözleşmeli Personel	0	0
Kadrolu İşçi	133	74
Geçici İşçi	0	0
Toplam	403	116
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Belediye şirketinde işçi statüsünde personel	--	245

Belediyenin temel hizmet faaliyet ve görevleri kadrolu memur, sözleşmeli memur ve işçilerle yürütülmektedir. Belediyede 31.12.2024 tarihi itibarı ile toplam 363 personel mevcut olup bu personelin 42 kadrolu memur, 74'ü kadrolu daimi işçi olarak görev yapmaktadır. Ayrıca hizmet alımı yoluyla çalıştırılan personel sayısı ise 245'dir.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış; mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır.

Bu kapsamda Birecik Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Birecik Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01-Personel Giderleri	83.275.000	0,00	+29.645.613,00	112.920.613,00	84.989.978,20	27.930.634,80
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	11.155.000	0,00	+6.489.600,00	17.644.600,00	11.746.193,24	5.898.406,76
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	343.970.000	0,00	+51.847.000,00 -88.716.213,00	307.100.787,00	215.978.912,35	91.121.874,65
04-Faiz Gideri	2.000.000	0,00	+633.000,00	2.633.000,00	2.632.171,37	828,63
05-Cari Transferler	4.100.000	0,00	+101.000,00	4.201.000,00	600.027,28	3.600.972,72
06-Sermaye Giderleri	21.000.000	0,00	0,00	21.000.000	0,00	21.000.000,00
07-Sermaye Transferleri	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Borç Verme	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Yedek Ödenekler	9.500.000	0,00	0,00	9.500.000,00	0,00	9.500.000,00

Toplam	475.000.000	0,00	88.716.213,00	475.000.000,00	315.947.282,44	159.052.717,56
---------------	--------------------	-------------	----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Birecik Belediyesinin 2023 yılından devreden ödeneği olmayıp; 2024 mali yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 475.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 88.716.213,00 TL bütçe içi aktarma yapılmış olup eklenen ek bütçe ödeneği bulunmamaktadır. Yıl içinde 315.947.282,44 TL bütçe gideri yapılmış ve 159.052.717,56 TL ödenek iptal edilmiş olup; 2025 yılı bütçesine devreden ödeneği bulunmamaktadır.

Belediyenin 2024 yılı Bütçesi "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde toplam 475.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüştür.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	75.000.000	15.890.201,62	2.329.299,15	13.560.902,47	18
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	110.000.000	26.578.486,30	60.000,00	26.518.486,30	24
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	26.000.000	35.708.506,76	3.621.936,70	32.086.570,06	123
05- Diğer Gelirler	263.360.000	288.679.403,90	19.370.472,20	269.308.931,70	102
06- Sermaye Gelirleri	1.200.000	0,00	0,00	0,00	0
08-Alacaklardan Tahsilat	1.000.000	0,00	0,00	0,00	0
09- Red ve İadeler	-1.560.000	0,00	0,00	0,00	0
Toplam	475.000.000	366.856.598,58	25.381.708,05	341.474.890,53	72

2024 yılında net Bütçe Geliri %72 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	83.275.000	84.989.978,20	102
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	11.155.000	11.746.193,24	105
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	343.970.000	215.978.912,35	63
04- Faiz Gideri	2.000.000	2.632.171,37	132
05- Cari Transferler	4.100.000	600.027,28	15

06- Sermaye Giderleri	21.000.000	0,00	0
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0
08- Borç Verme	0,00	0,00	0
09- Yedek Ödenekler	9.500.000	0,00	0
Toplam	475.000.000	315.947.282,44	67

2024 yılında Bütçe Giderleri %67 seviyesinde gerçekleşmiştir. Başlangıç bütçesinde öngörülen tutara göre: Personel Giderleri %102 , Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri %105 , Mal ve Hizmet Alım Giderleri %63 , Faiz Giderleri %132 , Cari Transferler %15 oranında gerçekleşmiştir.

2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı faaliyet gideri 304.308.260,41 TL, faaliyet net geliri ise: Birleşik Veriler Defterinden alınan Faaliyet Sonuçları Tablosunda 400.833.546,13 TL iken; Kurumun gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosunda ise 400.836.546,13 TL olup; iki farklı faaliyet net geliri arasında 3.000 TL fark vardır. Bu nedenle Birleşik Veriler Defterinden alınan Faaliyet Sonuçları Tablosunda ve Bilançoda dönem faaliyet sonucu 96.547.189,48 TL Kar görünmekte iken; kurumun gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosunda ise 96.528.285,72 TL Dönem Karı olduğu için; 18.903,76 TL daha az görünmektedir.

Tablo 5: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketlerdeki Sermayesi

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Kurumun Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	15 TEMMUZ ORGANİZASYON SANAYİ VE DIŞ TİC. A.Ş.	50.000,00	50.000,00	100
2	BİRECİK FIRAT HİZMET SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	50.000,00	50.000,00	100
3	BELSAN A.Ş.	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine devredildi	0,00	0
4	ŞANLIURFA TURİZM GELİŞTİRME A.Ş.	1.500.000,00	75.000,00	5
	TOPLAM	1.600.000,00	175.000,00	

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Birecik Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile getirilen tahakkuk esaslı devlet muhasebesi olup; kayıt işlemleri Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde düzenlenerek 27.05.2016 tarih 29724 (M) sayılı

R.G.'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer

alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim

hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının doğru ve güvenilir olduğuna ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ve risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetimimiz sonucunda aşağıda belirtilen hususlar hariç denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

2024 yılı denetimine ilişkin olarak denetimi yürütmek ve denetim görüşü oluşturabilmek için gerekli olan ve Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'a göre hesap dönemi sonunda Sayıştaya verilmesi gereken 2023 yılı Taşınır Cetvelleri, 2023 yılı Birleşik Veriler Defterinden oluşturulan 2023 yılı Bilançosu ve 2023 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu, 2024 yılı sonuna kadar kullanılan hatalı yazılım programı ve diğer hatalı ve eksik kayıtlar nedeniyle kamu idaresi yönetimi tarafından sağlanamamıştır.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmemiştir. Ancak üst yöneticinin yetki devirlerinde devredilen yetkinin sınırları yazılı olarak belirlendiği

ve yetki devirleri kısmi olduğu için Kamu İç Kontrol Rehberi ve Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğine uygundur. Üst yönetici ve Mali Hizmetler Müdürü İç Kontrol Güvence Beyanını imzalamışlardır.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterli değildir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma (*risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme*) yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır. İdare tarafından yetki devirlerinin sınırları yazılı olarak belirtilmiş ve yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, görevler farklı kişiler arasında dağıtılarak "görevler ayrılığı" ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır. Kamu idaresinin Ön Mali Kontrol Yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu, içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmadığı için İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sisteminin, yılda en az bir kez değerlendirilmesi yapılmamakta ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır. Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına

Dair Yönetmelik kapsamında idarenin iç denetçi kadrosu bulunmamaktadır. Kamu idaresi tarafından iç denetim birimi kurulmamıştır.

Sonuç olarak; İdare bünyesinde iç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi yönünden iç kontrol mevzuatı gereklerinin bir kısmının yerine getirildiği ancak; iç kontrol sistemi ile kurumsal risk yönetiminin, üst yönetim ve İdare personeli tarafından yeterince sahiplenilmediği görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Şanlıurfa Birecik Belediyesinin 2024 yılına ilişkin geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde açıklanan nedenlerden dolayı doğru ve güvenilir bilgi içermediği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: 2024 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunun Hatalı Olması

Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu ile Kurumun Gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Dönem Faaliyet Sonucunun arasında fark vardır.

Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunun Faaliyet Giderlerinin Toplamı (304.286.356,65 TL) ile Kurumun Gönderdiği 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Dönem Faaliyet Giderlerinin Toplamı(304.308.260,41 TL) arasında (630-Giderler toplamı arasında) 21.903,76 TL fark vardır. Farkın nedeni 21.903,76 TL tutarındaki 630.13 Amortisman Giderlerinin, Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosunda olmamasıdır. Ayrıca Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan

2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Gelirler Toplamı (400.833.546,13 TL) ile Kurumun Gönderdiği 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosundaki 600-Gelirler Toplamı (400.836.546,13 TL) arasında 3.000 TL fark vardır. Farkın nedeni Kurumun Gönderdiği 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosundaki 600.05- Diğer Gelirler Hesabının (318.108.067,92 TL) 3.000 TL fazla olmasıdır.

Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosunda: Giderler Toplamı 304.286.356,65 TL, Gelirler Toplamı 400.833.546,13 TL ve Faaliyet Sonucu 96.547.189,48 TL kar olmasına karşın; Kurumun Gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosunda: Giderler Toplamı 304.308.260,41 TL, Gelirler Toplamı 400.836.546,13 TL ve Faaliyet Sonucu 96.528.285,72 TL kar olup; iki Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Dönem Faaliyet Sonucunun arasındaki fark 18.903,76 TL' dir.

Belirtilen hataların nedenlerinin bulunarak farklılığın düzeltilmesi gerekir.

Kamu İdaresi cevabında 2024 yılından önceki yıllardan beri kullanılan Oracle tabanlı yazılım programının sözleşmesinin 31.12.2024 tarihinde sona ermesi ve kullanılan mevcut programın teknik hizmetlerinin verilemeyeceği bildirildiği için Belediye tarafından ilçeye yakın, daha ekonomik, kullanımı kolay ve güncel Web tabanlı yeni bir muhasebe programının kullanılmaya başlandığını ve eski programın yeni programa dönüştürülmesi sırasında bu farkların ortaya çıktığını bildirmiştir. Zaten 01.01.2024 -30.06.2024 tarihleri arasını kapsayan eski programın dijital verileri Sayıştay Başkanlığının BVAS sistemine aktarıldığını, 2024 yılı sonu itibariyle dönüştürülen verilerin tamamı Sayıştayın veri tabanı sistemine gönderildiğini belirtmiştir.

İdare bulgudaki konulara herhangi bir itirazda bulunmamış; Belediyenin fiziksel belgelerinde herhangi bir değişiklik bulunmadığını; ancak önceki yıllardan devreden verilerin yeni sisteme dönüştürülmeleri sırasında farklılıklar oluştuğunu söylemiştir.

Sonuç olarak; Birleşik Veriler Defterinden hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Giderler Toplamı 304.286.356,65 TL, Gelirler Toplamı 400.833.546,13 TL ve Faaliyet Sonucu 96.547.189,48 TL (kar) rakamları ile Kurumun gönderdiği Bilançodaki Giderler Toplamı 304.308.260,41 TL, Gelirler Toplamı 400.836.546,13 TL, Faaliyet Sonucu 96.528.285,72 TL olması nedeniyle; iki Faaliyet Sonuçları Tablosundaki faaliyet sonuçları arasındaki 18.903,76 TL tutarındaki farklılık 2024 yılı sonu itibariyle düzeltilememiştir.

2024 yılı sonu itibariyle iki faaliyet sonuçları tablosundaki farklılığın düzeltilmesi

gerekir.

BULGU 2: 2024 Yılından Önceki Yılın Bilançosunun ve Faaliyet Sonuçları Tablosunun Hatalı Olması Nedeniyle 2024 Yılı Açılış Bilançosunun Hatalı Olması

Kurumun 2023 yılı Birleşik Veriler Defterine dayanmayan ve manuel düzenlenmiş olması nedeniyle hataları olan bir 2023 yılı Bilançosu göndermesi 2024 yılı Bilançosunun doğruluğunu etkilemektedir.

Kurumun 2023 yılı yevmiye kayıtlarından oluşan 2023 yılı Birleşik Veriler Defteri elektronik ortama yüklenmediği ve Sayıştay’a gönderilmediği için; 2023 yılı Birleşik Veriler Defterinden oluşan 2023 yılı Bilançosu ve 2023 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu mevcut değildir.

Birleşik Veriler Defterine dayalı olan 2023 yılı Bilançosunun ve 2023 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunun gönderilmemesi nedeniyle 2024 yılı Bilançosunun açılış kayıtlarının doğru olup olmadığı kontrol edilememektedir.

2024 yılı Bilançosunun açılış kayıtlarının doğru olup olmadığının kontrol edilebilmesi için, 2023 yılı yevmiye kayıtlarından oluşan 2023 yılı Birleşik Veriler Defterinin elektronik ortama yüklenmesi ve 2023 yılı Bilançosunun ve mali tablolarının elektronik ortamda Sayıştay’a gönderilmesi gereklidir.

Kamu İdaresi cevabında, Belediyenin yazılım sistemindeki 2023 yılı yevmiye kayıtlarından oluşan 2023 yılı Birleşik Veriler Defterinin elektronik ortama yüklenmesinin ve 2023 yılı Bilançosunun ve mali tablolarının elektronik ortamda verilerin doğrudan Sayıştay Başkanlığı’nın veri tabanına aktarılması mümkün olmadığı için yazılım şirketinin sadece 2023 yılına ait verileri manuel olarak Belediyenin sistemine aktardığını belirtmiştir.

Sonuç olarak; 2023 yılı Birleşik Veriler Defterinin elektronik ortama yüklenmesi ve 2023 yılı Bilançosunun ve mali tablolarının elektronik ortamda Sayıştay’a gönderilmesi gereklidir.

BULGU 3: 2024 Yılından Önceki Yılın Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabında Hata Olması Nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 580 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabının Hatalı Olması

Manuel olarak düzenlenip gönderilen 2023 yılı Bilançosundaki 58 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları ile 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı rakamlar arasında farklılık olması nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabının hatalı olduğu saptanmıştır.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinde;

" (1) Bu Yönetmeliğin amacı, il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin; gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul, esas, ilke ve standartların belirlenmesidir." hükümleri mevcuttur.

"58 Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları" başlıklı 357'nci maddesinde;

"(1) Bu hesap grubu, geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçlarının izlenmesi için kullanılır.

(2) Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları hesap grubuna ilişkin enflasyon düzeltmesi işlemleri aşağıdaki şekildedir.

a) Bu Yönetmelik kapsamındaki idarelerin, geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usullere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

b) Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları, enflasyon düzeltmesinin yapılacağı yılda düzeltme katsayısı, daha önce düzeltilmiş tutarlar ise taşıma katsayısı ile çarpılmak suretiyle düzeltilir.

c) Enflasyon düzeltilmesi neticesinde ortaya çıkan artışlar geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları hesabına, karşılıkları enflasyon düzeltilmesi hesabına kaydedilir.

(3) Bu hesap grubundaki hesaplar en az beş yıllık geçmiş faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde bölümlenir ve ayrı ayrı gösterilir.

(4) Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları niteliklerine göre bu grup içinde açılacak 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabından oluşur." hükmü vardır.

"580-Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları hesabı (-)" başlıklı 358'nci maddesinde;

"(1) Bu hesap, geçmiş faaliyet dönemlerinde ortaya çıkan olumsuz faaliyet sonuçlarının izlenmesi için kullanılır."

"Hesabın işleyişi" başlıklı 359'uncu maddesinde;

"(1) Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Açılış kaydını takiben bir önceki dönem olumsuz faaliyet sonucu bu hesaba borç, 591-Dönem Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabına alacak kaydedilir.

2) Geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları hesabında kayıtlı tutarların yılsonunda enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu ortaya çıkan artışlar bu hesaba borç, 698-Enflasyon Düzeltilmesi Hesabına alacak kaydedilir.

3) Dönem sonunda bu hesabın bölümlenmiş alt hesaplarında kayıtlı tutarlar, sürelerin güncellenmesi amacıyla bu hesaba borç ve alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Dönem sonunda bu hesabın bölümlenmiş alt hesaplarında kayıtlı tutarlar, sürelerin güncellenmesi amacıyla bu hesaba borç ve alacak kaydedilir.

2) Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı tutarlardan beş yılı dolduranlar bu hesaba alacak, 500-Net Değer/Sermaye Hesabına borç kaydedilir."

Denilmektedir.

İlgili Yönetmelik hükümleri ile mahalli idarelerin hesap ve kayıtlarında tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ve mali tablolarının doğru ve bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde hazırlanması amaçlanmıştır. Yerel yönetimler muhasebe kayıtlarını İlgili Yönetmelik hükümlerine göre yapmakla yükümlüdürler.

2023 yılı Bilançosunda 58 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları (eksi) -7.880.430 TL iken; 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabı (eksi) -12.543.170 TL 'dir. Aynı olması gereken iki rakam arasında 4.662.740 TL fark bulunmaktadır.

Kurumdan resmi yazı ile istenmesine rağmen; 2023 yılına ait Birleşik Veriler Defteri ve 2023 yılına ait Faaliyet Sonuçları Tablosu elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmemiş; sadece manuel düzenlenmiş olan bir 2023 yılı Bilançosu Sayıştay'a gönderilmiş olup; bu Bilançodaki 2023 yılına ait 58 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları ile 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı rakamlar arasında 4.662.740 TL fark bulunmaktadır. Bu durum 2024 yılı Bilançosundaki 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabını etkilemektedir.

Hatanın nedeninin bulunarak bildirilmesi ve hatanın düzeltilmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında farklılığın nedeninin önceki yıllardan devam eden aktarmalardan kaynaklandığını; kurulan yeni web tabanlı yazılım programı ile geçmiş hataların düzeltilmesine çalışıldığını belirtmiştir.

Sonuç olarak; 2023 yılı Bilançosundaki 58 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları ile 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı rakamlar arasında farklılık düzelmediği için, bu hata 2024 yılı Bilançosundaki 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabını etkilemektedir.

BULGU 4: 2024 Yılından Önceki Yılın Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında Hata Olması Nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının Hatalı Olması

Manuel olarak düzenlenip gönderilen 2023 yılı Bilançosunda 57 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları ile 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı rakamlar arasında farklılık olması nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının hatalı olduğu saptanmıştır.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinde;

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı, il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin; gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul, esas, ilke ve standartların belirlenmesidir." hükümleri mevcuttur.

"Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları" başlıklı 354'üncü maddesinde;

"(1) Bu hesap grubu, geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçlarının izlenmesi için kullanılır.

(2) Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları hesap grubuna ilişkin enflasyon düzeltmesi işlemleri;

a) Bu Yönetmelik kapsamındaki idarelerin, geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usullere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

b) Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları, enflasyon düzeltmesinin yapılacağı yılda düzeltme katsayısı, daha önce düzeltilmiş tutarlar ise taşıma katsayısı ile çarpılmak suretiyle düzeltilir.

c) Enflasyon düzeltmesi neticesinde ortaya çıkan artışlar geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları hesabına, karşılıkları enflasyon düzeltmesi hesabına kaydedilir.

(3) Bu hesap grubundaki hesaplar en az beş yıllık geçmiş faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde bölümlenir ve ayrı ayrı gösterilir.

(4) Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları niteliklerine göre bu grup içinde açılacak 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabından oluşur." denilmektedir.

"570 Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları hesabının işleyişi" başlıklı 356'ıncı maddesinde;

"(1) Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Açılış kaydını takiben bir önceki dönem olumlu faaliyet sonucu bu hesaba alacak, 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabına borç kaydedilir.

2) Geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları hesabında kayıtlı tutarların yılsonunda enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu ortaya çıkan artışlar bu hesaba alacak, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedilir.

3) Dönem sonunda bu hesabın bölümlenmiş yardımcı hesaplarında kayıtlı tutarlar, sürelerin güncellenmesi amacıyla bu hesaba alacak ve borç kaydedilir.

b) Borç

1) Dönem sonunda bu hesabın bölümlenmiş yardımcı hesaplarında kayıtlı tutarlar, sürelerin güncellenmesi amacıyla bu hesaba borç ve alacak kaydedilir.

2) Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı tutarlardan beş yılı dolduranlar bu hesaba borç, 500-Net Değer/Sermaye Hesabına alacak kaydedilir."

Denilmektedir.

İlgili Yönetmelik hükümleri ile mahalli idarelerin hesap ve kayıtlarında tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ve mali tablolarının doğru ve bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde hazırlanması amaçlanmıştır. Yerel yönetimler muhasebe kayıtlarını İlgili Yönetmelik hükümlerine göre yapmakla yükümlüdürler.

2023 yılı Bilançosunda 57 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları 9.254.613 TL iken; 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı 70.521.892 TL'dir. Aynı olması gereken iki rakam arasında 61.267.279 TL fark bulunmaktadır.

Kurumdan resmi yazı ile istenmesine rağmen 2023 yılına ait Birleşik Veriler Defteri ve 2023 yılına ait Faaliyet Sonuçları Tablosu elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmemiş; sadece

manuel olarak düzenlenmiş olan 2023 yılı Bilançosu Sayıştay'a gönderilmiş olup; bu Bilançodaki 2023 yılına ait 57 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları ile 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı rakamlar arasında 61.267.279 TL fark bulunmaktadır. Bu durum 2024 yılı Bilançosundaki 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabını etkilemektedir.

Hatanın nedeninin bulunarak bildirilmesi ve hatanın düzeltilmesi gerekir.

Kamu İdaresi cevabında, 2023 yılında farklı bir yazılım programı kullanıldığı için 2023 yılına ait Birleşik Veriler Defterinin ve 2023 yılına ait Faaliyet Sonuçları Tablosunun elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmediğini, sadece manuel olarak düzenlenmiş olan 2023 yılı Bilançosunun Sayıştay'a gönderildiğini; ancak gönderilen veriler hatalı olduğundan 2024 yılı Bilançosundaki 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabını etkilediğini, bu nedenle kurulan yeni yazılım programı ile bu hataların bulunup çözülmesine çalışıldığını bildirmiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi cevabında 2023 yılında farklı bir yazılım programı kullanıldığı için 2023 yılına ait Birleşik Veriler Defterinin ve 2023 yılına ait Faaliyet Sonuçları Tablosunun elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmediğini, sadece manuel olarak düzenlenmiş olan 2023 yılı Bilançosunun Sayıştay'a gönderildiğini; ancak gönderilen veriler hatalı olduğu için 2024 yılı Bilançosundaki 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabını etkilediğini, bu nedenle kurulan yeni yazılım programı ile bu hataların bulunup çözülmesine çalışıldığını bildirmesine karşın belirtilen hata düzelmemiştir. Hatanın düzeltilmesi gerekir.

BULGU 5: 2024 Yılından Önceki Yılın Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabında Hata Olması Nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının Hatalı Olması

Manuel olarak düzenlenip gönderilen 2023 yılı Bilançosunda 59 Dönem Faaliyet Sonuçları ile 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında kayıtlı rakamlar arasında tutarsızlık nedeniyle 2024 yılı Bilançosundaki 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının hatalı olduğu saptanmıştır.

2023 yılı Bilançosunda 59 Dönem Faaliyet Sonuçları 29.522.946 TL iken; 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı 8.549.268 TL' dir. Aynı olması gereken iki rakam arasında 20.973.678 TL fark bulunmaktadır.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin,

"590 Dönem olumlu faaliyet sonucu hesabının işleyişi" başlıklı 361'inci maddesinde;

"(1) Dönem olumlu faaliyet sonucu hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Dönem sonunda Faaliyet Sonucu Hesabının alacak bakiyesi vermesi durumunda bakiye tutarı bu hesaba alacak, 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

1) Açılış kaydını takiben önceki yıl olumlu faaliyet sonucu bu hesaba borç, 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabına alacak kaydedilir." denilmektedir.

Kurumun 2023 yılı Birleşik Veriler Defteri, Sayıştay Başkanlığı tarafından resmi yazı ile istenmesine rağmen; 2023 yılına ait Birleşik Veriler Defteri ve 2023 yılına ait Faaliyet Sonuçları Tablosu da elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmediği gibi; sadece manuel olarak düzenlenen 2023 yılı Bilançosu Sayıştay'a gönderilmiş olup; bu Bilanço'daki 2023 yılına ait 59 Dönem Faaliyet Sonuçları (29.522.946 TL) ile 590 Dönem Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabında (8.549.268 TL) kayıtlı iki rakam arasında 20.973.678 TL fark bulunmaktadır. Bu durum 2024 yılı Bilançosundaki 570- Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabını etkilemektedir.

Hatanın nedeninin bulunarak bildirilmesi ve hatanın düzeltilmesi gerekir.

Kamu İdaresi cevabında, yeni kurulan yazılım programı ile sistemdeki hatanın düzeltilmesi için çalışmaların devam ettiğini bildirmiştir.

Sonuç olarak; belirtilen hata düzeltilmediği için 2024 yılı mali tablolarını etkilemektedir.

BULGU 6: Bazı Hesapların Mizan Bakiyeleri ile Bilanço'daki Tutarlarının Farklı Olması

Kurumun 2024 yılı Kesin Mizan bakiyeleri ile Bilanço rakamlarının karşılaştırılması sonucu çok sayıda hesabın Kesin Mizan bakiyeleri ile Bilanço'daki tutarlarının farklı olduğu saptanmıştır.

Aşağıdaki tabloda kurumun Birleşik Veriler Defterinden (BVD) hesaplanan Mizandaki bakiyeleri ile kurumun gönderdiği Bilanço'daki rakamları farklı olan hesaplar bulunmaktadır.

Tablo 6: Mizan Bakiyesi ile Bilanço'daki Tutarı Farklı Olan Hesaplar

2024 YILI BİLANÇOSUNDAKİ HESAPLARIN KARŞILAŞTIRMASI			
Hesap Kodu	BVD' den Hesaplanan Mizan Bakiyesi	Kurumun Gönderdiği Bilanço'daki Tutar	FARK
100	0,00	0,00	0,00
102	0,00	27.782.041,90	-27.782.041,90
103	0,00	0,00	0,00
108	0,00	0,00	0,00
109	0,00	322.931,15	-322.931,15
120	-5.400,00	25.685.157,62	-25.690.557,62
121	0,00	20.065.258,61	-20.065.258,61
122	0,00	51.427,05	-51.427,05
140	0,00	2.043.932,63	-2.043.932,63
150	0,00	2.073,01	-2.073,01
160	48.500,00	0,00	48.500,00
161	1.100,00	0,00	1.100,00
162	0,00	1.345.715,74	-1.345.715,74
165	-49.600,00	49.600,00	-99.200,00
167	0,00	6,16	-6,16
190	-724,88	44.557.527,85	-44.558.252,73
191	0,00	0,00	0,00
220	5.400,00	26.208,49	-20.808,49
222	0,00	49.688,68	-49.688,68
240	-289.267,90	1.322.367,56	-1.611.635,46
241	-84.371,03	84.371,03	-168.742,06
250	-67.192.055,84	311.796.883,84	-378.988.939,68
251	-9.595.572,85	44.494.080,18	-54.089.653,03
252	-14.677.267,64	109.356.143,02	-124.033.410,66
253	-36.635.008,42	87.790.681,52	-124.425.689,94
254	-15.566.151,35	48.757.588,90	-64.323.740,25
255	-5.530.211,21	9.654.579,50	-15.184.790,71
257	-13.137.534,57	-19.938.468,42	6.800.933,85
258	-17.227.103,37	80.423.901,12	-97.651.004,49
280	0,00	0,00	0,00

294	0,00	1.052.315,47	-1.052.315,47
300	-7.494.297,23	7.494.296,23	-14.988.593,46
320	0,00	25.175.520,44	-25.175.520,44
330	0,00	1.961.198,01	-1.961.198,01
333	0,00	3.268.725,70	-3.268.725,70
360	0,00	5.341.441,86	-5.341.441,86
361	0,00	1.407.793,97	-1.407.793,97
362	0,00	672.378,97	-672.378,97
363	0,00	48.240,31	-48.240,31
368	0,00	2.136.742,97	-2.136.742,97
381	-1.497.546,40	0,00	-1.497.546,40
391	0,00	0,00	0,00
400	7.494.297,23	11.131.784,82	-3.637.487,59
438	0,00	830.685,68	-830.685,68
472	0,00	1.105.000,00	-1.105.000,00
481	1.302.253,27	0,00	1.302.253,27
500	195.293,13	372.555.324,24	-372.360.031,11
570	21.400.046,16	277.670.194,00	-256.270.147,84
580	-4.662.740,09	-10.548.600,31	5.885.860,22
590	-3.000,00	96.525.285,72	-96.528.285,72
900	159.102.317,56	0,00	159.102.317,56
901	159.102.317,56	0,00	159.102.317,56
905	0,00	0,00	0,00
906	-49.600,00	0,00	-49.600,00
907	-49.600,00	0,00	-49.600,00
910	0,00	663.615,00	-663.615,00
911	0,00	663.615,00	-663.615,00
948	0,00	1.166,68	-1.166,68
949	0,00	1.166,68	-1.166,68

Belirtilen hesapların Birleşik Veriler Defterinden (BVD) hesaplanan Mizandaki bakiyeleri ile kurumun gönderdiği Bilançodaki tutarlarının farklı olmasının nedenlerinin bulunarak hataların düzeltilmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, belirtilen hesapların Birleşik Veriler Defterinden (BVD) hesaplanan Mizandaki bakiyeleri ile kurumun gönderdiği Bilançodaki tutarlarının farklı olmasının nedenlerinin bulunması için ve hataların düzeltilmesi için çalışmalarının sürdüğünü belirtmiştir.

Sonuç olarak; belirtilen hata düzeltilmediği için 2024 yılı mali tablolarını etkilemektedir.

BULGU 7: Yapılmakta Olan Yatırımların Bütçe Giderlerine Kaydedilmemesi

Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt yapılırken Bütçe Giderleri Hesabının kullanılmadığı saptanmıştır.

Kurumun 238, 551 ve 781 no.lu yevmiye kayıtlarında Gençlik Merkezi Yapım İşine ait 258 –Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına (Eğitim ve Dinlenme Binaları) kayıt yapılırken 830- Bütçe Giderleri Hesabının kullanılmadığı görülmüştür. Belirtilen üç yevmiyede sadece 258- Eğitim ve Dinlenme Binaları, 320- Cari yıla ait borçlar (Bütçe Emanetleri), 330, 333 ve 360 No.lu hesaplar kullanılmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 258 Yapılmakta olan yatırımlar Hesabının niteliğinin anlatıldığı 204'üncü maddesinden sonra "Hesabın işleyişi" başlıklı 205'inci maddesinde:

"(1) Yapılmakta olan yatırımlar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Gerek yılı içerisinde gerekse yıllara sari olarak yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak tutarlar, bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaplara, ödenecek tutar 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir." denilmektedir.

Aşağıdaki tabloda Bütçe Giderleri Hesabına kaydedilmeyen yapılmakta olan yatırımlar belirtilmiştir.

Tablo 7: Yapılmakta Olan Yatırımların Listesi

Sıra No	Yevmiye No.	Yevmiye Tarihi	Ödemenin Türü	Ödeme Tutarı
1	238	23.01.2024	Gençlik Merkezi Yapım İşİ	3.726.681 TL
2	551	07.03.2024	Gençlik Merkezi Yapım İşİ	7.848.816 TL
3	781	29.03.2024	Gençlik Merkezi Yapım İşİ	4.663.292 TL

Yukarda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince 258–Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt yapılırken 830- Bütçe Giderleri Hesabına da kayıt yapılması gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, 258–Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt yapılırken 830- Bütçe Giderleri Hesabına da kayıt yapılmaya başlandığını bildirmiştir.

Sonuç olarak; belirtilen hata düzeltilemediği için 2024 yılı mali tablolarını etkilemektedir.

BULGU 8: Enflasyon Düzeltmesi Hesabının Dönem Sonu İşlemlerinin Hatalı Yapılması

Enflasyon Düzeltmesi Hesabının dönem sonu işlemlerinin hatalı yapıldığı görülmüştür.

Hesaplanan enflasyon farkları Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç ve alacak kaydedilir. Aynı yönetmeliğin "698 Enflasyon düzeltmesi hesabının işleyişi"ni düzenleyen 378'inci maddesine göre dönem sonunda bu hesabın alacak bakiyesi bu hesaba borç, 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına alacak kaydedilmelidir.

Yapılan incelemede; yönetmeliğe uygun olarak hesaplanan enflasyon düzeltmesi farklarının 698 hesaba kaydedildiği görülmüştür. Ancak, dönem sonunda 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabının 196.691.478,89 TL alacak bakiyesinin 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına alacak kaydedilmesi gerekirken; hesabın alacak tutarının 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabına, borç tutarının 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarıldığı görülmüştür. Bu nedenle 570-Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı olması gerekenden 198.599.033,78 TL fazla, 580-Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabı olması gerekenden 1.907.554,89 TL fazla; Faaliyet Sonuçları Tablolarındaki ve Bilançodaki 590-Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabı da 196.691.478,89 TL eksik görünmektedir.

698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabının 196.691.478,89 TL'lik alacak bakiyesinin 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına alacak kaydedilmesi gerekir.

Kamu İdaresi cevabında bulgumuza iştirak etmiş olup; Enflasyon Düzeltmesi Hesabının dönem sonu işlemlerinin hatalı yapıldığını, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabının alacak bakiyesinin 690- Faaliyet Sonuçları Hesabına alacak kaydedilmesine çalışıldığını belirtmiştir.

Sonuç olarak; belirtilen hata düzeltilemediği için 2024 yılı mali tablolarının ilgili kalemleri raporlama tarihindeki satın alma gücünü tam ve doğru bir biçimde yansıtmamaktadır.

BULGU 9: Belediyenin Ortağı Olduğu Şirketlerdeki Sermaye Payı ile Muhasebe Kayıtlarında Yer Alan Tutarların Farklı Olması

Belediyenin ortağı olduğu şirketlerinde bulunan sermayesi ile 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki tutarın farklı olduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının niteliğini açıklayan 181'inci maddesinde; "(1) Bu hesap, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

"Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 182'nci maddesinde ise; "(1) Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına ilişkin işlemler aşağıda gösterilmiştir.

a) Mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştirakler gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedilir. Sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerekir..." hükümleri yer almaktadır.

Yapılan incelemede ortak olunan şirketlerdeki yılsonu itibariyle Belediyeye ait sermaye payları toplamı 175.000 TL olduğu halde; 2024 yılı sonu itibariyle ortak olunan şirketlerin Belediyenin muhasebe kayıtlarında yer alan sermaye payı toplamı 84.371,03 TL'dir. Bu durumda şirketlerdeki sermaye payı ile kurumun muhasebe kayıtlarında yer alan sermaye payı tutarları arasında 90.628,97 TL fark bulunmaktadır.

Tablo 8: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketlerdeki Sermayesi

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Kurumun Olduğu Tutarı (TL)	Sahip Sermaye	Hisse Oranı (%)
1	15 TEMMUZ ORGANİZASYON SANAYİ VE DİŞ TİC. A.Ş.	50.000,00	50.000,00		100
2	BİRECİK FIRAT HİZMET SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	50.000,00	50.000,00		100
3	BELSAN A.Ş.	Büyükşehir Belediyesine devredildi	0,00		0
4	ŞANLIURFA TURİZM GELİŞTİRME A.Ş.	1.500.000,00	75.000,00		5
	TOPLAM	1.600.000,00	175.000,00		

Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemlerinin ilgili kuruluşlarca yapıldığı saptanmıştır.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere 31.12.2024 itibariyle belediyenin şirketlerindeki sermaye tutarı toplamı 175.000 TL olduğu halde; kurumun gönderdiği bilançodaki 241- Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı toplamının 84.371,03 TL olarak muhasebeleştirilmesi nedeniyle; Belediyenin ortağı olduğu şirketlerinde bulunan sermayesi, mali tablolarda 90.628,97 TL eksik görünmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, bulguda belirtilen hataya itirazda bulunmamış; yaptıkları çalışmayla bu konudaki verilerin düzeltilmeye çalışıldığını, belediye şirketlerinin sermaye payı ile muhasebe kayıtlarındaki pay tutarlarının uygun hale getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; gönderilen cevapta konu ile ilgili çalışma başlatıldığını, belediyenin şirketlerinin sermaye payı ile muhasebe kayıtlarındaki pay tutarlarının uygun hale getirileceği belirtilmesine karşın; hata düzeltilememiştir. Bulguda belirtilen hatanın düzeltilmesi gereklidir.

BULGU 10: Bazı Gelir Tahakkuklarındaki ve Tahsilatlarındaki Gelir Yansıtılmalarının Elektronik Ortama Kaydedilmemesi Nedeniyle Faaliyet Sonuçları Tablosunun Gerçeği Yansıtması

Bir kısım muhasebe işlem fişlerindeki (MİF) makbuzlar ile yapılan tahsilatlar ve gelir tahakkukları muhasebeye yansıtılırken; aynı MİF'leri üzerinde bulunan gelir yansıtma kayıtlarının Birleşik Veriler Defterine (BVD'ye) kaydedilmediği saptanmıştır.

Örneğin 1119/1, 2, 3 ,4 ,5, 6 no.lu Muhasebe İşlem Fişleri BVD'de 1119 no.lu yevmiyede birleştirilmiş; ancak 120, 121 ve 600 no.lu hesaplar BVD'ye aktarıldığı halde; 800, 805 ve 810 no.lu gelir yansıtma hesaplarına ait 29 satır kaydın BVD'ye kaydedilmediği görülmüştür. İlgili MİFleri üzerindeki gelir yansıtma kayıtlarının Birleşik Veriler Defterine (BVD'ye) kaydedilmemesi sonucu; Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosu ile Kurumun Gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Dönem Faaliyet Sonucunun arasında fark oluşmuştur.

Benzer şekilde bazı Ödeme Emirlerinin üzerinde mevcut olan gelir yansıtılmalarının bir kısmının elektronik ortamda birleşik veriler defterinin yevmiye kayıtlarına kaydedilmediği saptanmıştır.

Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Gelirler Toplamı ve Faaliyet Sonucu ile Kurumun Gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Gelirler Toplamı ve Faaliyet Sonucu farklı olup; iki Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Dönem Faaliyet Sonucunun arasındaki farkın, bir kısım gelir yansıtma kayıtlarının sisteme kaydedilmemesinden kaynaklandığı saptanmıştır.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinde;

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı, il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin; gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul, esas, ilke ve standartların belirlenmesidir." hükümleri mevcuttur.

İlgili Yönetmelik hükümleri ile, mahalli idarelerin hesap ve kayıtlarında tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ve mali tablolarının doğru ve bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde hazırlanması amaçlanmıştır.

Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Bilançoda, Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu eksi (-) 3.000 TL (eksi olması nedeniyle zaten hatalı) ve Kurumun Gönderdiği Bilançoda, Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu 96.525.285 TL olup; ikisi arasındaki fark 96.528.285 TL'dir. Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosundaki: Gelirler Toplamı 400.833.546,13 TL; Kurumun Gönderdiği Faaliyet Sonuçları Tablosunda: Gelirler Toplamı 400.836.546,13 TL olup; iki Faaliyet Sonucu Tablosundaki Gelirler Toplamı arasındaki fark 3.000 TL'dir. Farkın nedeni kurumun gönderdiği 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosundaki 600.05-Diğer Gelirler Hesabının (318.108.067,92 TL) 3.000 TL fazla olmasıdır.

Birleşik Veriler Defterinden Hesaplanan Faaliyet Sonuçları Tablosunda Faaliyet Sonucu 96.547.189,48 TL kar olmasına karşın; Kurumun Gönderdiği Faaliyet Sonuçları

Tablosunda Faaliyet Sonucu 96.528.285,72 TL kar olup; iki Faaliyet Sonuçları Tablosundaki Dönem Faaliyet Sonucunun arasındaki fark 18.903,76 TL' dir.

Bir kısım gelir yansıtılmalarının BVD'ye kaydedilmemesi, Faaliyet Sonuçları Hesabında hataya neden olmaktadır. Görevli personelin uyarılması, kayıtların en az iki kişi tarafından kontrol edilmesi ve iç kontrol sisteminin ivedilikle kurulması gereklidir.

Mezkur gelir kayıtlarının yansıtılmalarının yapılarak ilgili gelirlerin mali tablolara yansımalarının sağlanması gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, bulguda belirtilen hataya itirazda bulunmamış olup; bir kısım gelir yansıtılmalarının BVD'ye kaydedilmemesinin Faaliyet Sonuçları Hesabında hataya neden olduğunu kabul etmiştir. Mezkur gelir kayıtlarının yansıtılmalarının yapılarak ilgili gelirlerin mali tablolara yansımalarının sağlandığını bildirmiştir. Ancak yapılmayan gelir yansıtılmalarının düzeltme kaydına ait hiçbir muhasebe işlem fişi yeymiye tarih ve no.su bildirilmemiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi cevabında konu ile ilgili hatanın 2025 yılı içerisinde düzeltildiği belirtilmiş olmasına rağmen; yapılmayan gelir yansıtılmalarının düzeltme kaydına ait hiçbir muhasebe işlem fişi yeymiye tarih ve no.su bildirilmemiştir.

Belirtilen hata 2025 yılında düzeltme kaydı ile düzeltilmiş olsaydı bile bunun 2024 yılı mali tablolarına etkisi olmayacaktı. Mezkur hatanın etkilediği Kurumun 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablolarındaki faaliyet sonuçları rakamlarındaki tutarsızlığın ve hatanın düzeltilmesi gerekir.

BULGU 11: Diğer Kurumlara Bedelsiz Devredilen veya Kayıtlardan Düşülen Duran Varlıklarla İlgili Amortismanların Muhasebe Kayıtlardan Düşülmemesi

Kurumun diğer kurumlara bedelsiz devrettiği veya kayıtlardan düştüğü duran varlıklarla ilgili amortismanların muhasebe kayıtlardan düşmediği saptanmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin; 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, "Hesabın niteliği" başlıklı 202'nci maddesinde; Bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı, "Hesabın işleyişi" başlıklı 203'üncü maddesinde; Amortisman tabi tutulduktan sonra her ne suretle olursa olsun kayıtlardan çıkarılan maddi duran varlık tutarlarının ayrılan amortisman tutarının bu hesaba borç, ilgili hesaplara alacak kaydedileceği, belirtilmiştir.

299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, "Hesabın niteliği" başlıklı 228'inci maddesinde ise; bu hesabın, diğer duran varlıklar hesap grubunda yer alan hesaplarda kayıtlı amortisman tabi duran varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarlarını izlemek için kullanılacağı, "Hesabın işleyişi" başlıklı 229'uncu maddesinde ise; elden çıkarılacak maddi duran varlıklar ile diğer duran varlıklardan her ne suretle olursa olsun kayıtlardan çıkarılanların ayrılmış olan amortisman tutarı bu hesaba borç, ilgili hesaplara alacak kaydedileceği, ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde, kamu idarelerinin birbirleri arasında bedelsiz olarak devredilen maddi duran varlıkların, maddi olmayan duran varlıkların ve diğer duran varlıkların kayıtlı değeri üzerinden 630-Giderler Hesabına borç, ilgili varlık hesabına alacak, ayrılmış olan amortisman tutarlarının ilgili amortisman hesabına borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen Muhasebe Yönetmeliği hükümleri gereği hangi nedenle olursa olsun yasal olarak muhasebe kayıtlarından çıkarılan varlıklar ile ilgili gerekli muhasebe kayıtları yapılırken; bu varlıklara ait amortisman kayıtlarının da muhasebe kayıtlarından çıkarılması gerekir.

Kamu İdaresi cevabında; bulgu konusu hataya itirazda bulunmamış; muhasebe kayıtlarından çıkarılan varlıklar ile ilgili gerekli muhasebe kayıtları yapılırken bu varlıklara ait amortisman kayıtlarının da muhasebe kayıtlarından çıkarılmaya başlandığını bildirmiştir.

Sonuç olarak; yukarıda belirtilen Muhasebe Yönetmeliği hükümleri gereği hangi nedenle olursa olsun yasal olarak muhasebe kayıtlarından çıkarılan varlıklar ile ilgili gerekli muhasebe kayıtları yapılırken bu varlıklara ait amortisman kayıtlarının da göz önünde bulundurularak muhasebe kayıtlarından çıkarılması gerekirdi. Muhasebe kayıtlarından çıkarılan duran varlıkların bir kısmına ait birikmiş amortismanların 2024 yılında muhasebe kayıtlarından düşülmemesi sonucu 2024 yılı Bilançosunda bazı duran varlıkların değerinde hataya neden olunmuştur. Bulguda belirtilen hatanın düzeltilmesi gereklidir.

BULGU 12: Bazı Yevmiyelerdeki Hesapların Elektronik Ortama Hatalı Kaydedilmesi veya Hiç Kaydedilmemesi Nedeniyle Bilançonun Gerçeği Yansıtmaması

Mali hizmetler biriminin bir kısım muhasebe işlem fişlerinin (MİF) üzerinde bulunan banka işlemlerinin kayıtlarının, Birleşik Veriler Defterine (BVD' ye) hatalı kaydedildiği ve gelir kayıtlarına ait 630 no.lu hesabın hiç kaydedilmediği saptanmıştır.

Örneğin 1119/2 no.lu yevmiyedeki kredi kartı virmanı işlemine ait 102 (borç) ve 109 no.lu (alacak) hesaplardaki 194.223,48 TL tutarındaki kayıtların BVD'ye 120.089,98 TL olarak; yani 74.133,50 TL eksik kaydedildiği saptanmıştır. Yine 1119/5 no.lu yevmiyedeki 630 no.lu Vergi Gelirleri Hesabındaki 32.820,74 TL' lık tutarın BVD'ye hiç kaydedilmediği görülmüştür.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinde;

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı, il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin; gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul, esas, ilke ve standartların belirlenmesidir." hükümleri mevcuttur.

İlgili Yönetmelik hükümleri ile, mahalli idarelerin hesap ve kayıtlarında tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ve mali tablolarının doğru ve bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde hazırlanması amaçlanmıştır.

Yevmiye kayıtlarının bir kısmının BVD'ye hatalı olarak kaydedilmesine veya hiç kaydedilmemesine yol açan sorumlu personelin uyarılması, kayıtların en az iki kişi tarafından kontrol edilmesi ve iç kontrol sisteminin ivedilikle kurulması gereklidir.

Kamu İdaresi cevabında, bulguda belirtilen hataları kabul etmiş; yevmiye kayıtlarının bir kısmının BVD'ye hatalı olarak kaydedilmesine veya hiç kaydedilmemesine yol açan sorumlu personelin uyarıldığını, kayıtların en az iki kişi tarafından kontrol edilmesinin sağlanacağını ve iç kontrol sisteminin ivedilikle kurulması için gerekli hazırlıkların başlatıldığını bildirmiştir. Ancak konuyla ilgili 102, 109 ve 630 no.lu hesaplardaki belirtilen hataların düzeltilmesine ilişkin hiçbir düzeltme kaydı (MİF yevmiye tarih ve no.su) bildirilmemiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi cevabında bulguda belirtilen kredi kartı virmanı işlemine ait 102 Banka Hesabı (Kredi Kartı POS Vadesiz Hesabı) ve 109 Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabına ait tutarların BVD'deki hatalı veya eksik yevmiye kayıtlarının düzeltilmesi için ve belirtilen 630 Vergi Gelirleri Hesabında BVD'ye hiç kaydedilmeyen tutar ile ilgili hiçbir düzeltme kaydı (MİF yevmiye No.su) bildirmemiştir. Belirtilen hatalar 2024 yılı Bilançosunu ve mali tablolarını etkilemektedir.

BULGU 13: Taşınır Mal Yönetmeliğine Uyulmaması ve Taşınırlarla İlgili Defterlerin ve Cetvellerin Tutulmaması

Yapılan denetim sonucunda, 2023 yılı Taşınır Cetvellerinin 2024 yılı sonuna kadar hazırlanamadığı ve 2024 yılı taşınır işlemlerinin 2024 yılı sonuna kadar yapılmadığı, 2024 yılı sonuna kadar Taşınır Kontrol Yetkilisi görevlendirilmediği, Değer Tespit Komisyonu ve Sayım Kurulu oluşturulmadığı; ayrıca 2023 yılı Taşınır Cetvellerinin elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmesi gereken yasal azami süre sonunda gönderilmediği saptanmıştır.

9.10.2024 tarihli 9014 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile çıkarılan 10.10.2024 tarihli 32688 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliğinin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesinde:

"(1) Harcama yetkilileri taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumludur. Harcama yetkilileri taşınır kayıtlarının bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak tutulması ve taşınır mal yönetim hesabının hazırlanması sorumluluğunu taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri aracılığıyla yerine getirir."

"Taşınır konsolide görevlileri" başlıklı 7'nci maddesinde:

"(1) Kamu idaresinin taşınır hesaplarını birleştirmek ve üst yönetici adına İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelini hazırlamak üzere merkezde mali hizmetler birimi yöneticisine bağlı konsolide görevlisi belirlenir." denilmektedir.

"Defterler" başlıklı 9'uncu maddesinde:

"(1) Taşınır işlemlerinde, özelliklerine göre tutulacak defterler şunlardır:

a) *Tüketim Malzemeleri Defteri*: Bu defter, *Taşınır Kod Listesinde* gösterilen tüketim malzemelerinin giriş ve çıkış kayıtları için kullanılır.

b) *Dayanıklı Taşınır Defteri*: Bu defter, *Taşınır Kod Listesinde* gösterilen dayanıklı taşınırın kayıtları için kullanılır. Her bir dayanıklı taşınıra ait giriş ve çıkış kayıtları ayrı yapılır." denilmektedir.

"Belge ve cetveller" başlıklı 10'uncu maddesinde:

-"(1) *Taşınır işlemlerinde, işlem türüne göre aşağıda belirtilen belge ve cetveller kullanılır*:

ğ) *Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli*: *Taşınır kayıt yetkililerinin yıl sonu hesaplarına ilişkin işlemlerinde Taşınır I. Düzey Detay Kodunda* gösterilen her bir taşınır grubu için *Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli* düzenlenir ve taşınır *Taşınır Sayım ve Döküm Cetveline Taşınır II. Düzey Detay Kodu düzeyinde* kaydedilir. *Taşınır Sayım ve Döküm Cetvelinin "Gelecek Yıla Devir" sütununda* gösterilen miktarın, yıl sonlarında *Sayım Tutanaklarının "Sayımda Bulunan Miktar" sütununda* gösterilen miktara eşit olması gerekir.

h) *Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli*: *Harcama biriminin taşınır mal yönetim hesabının çıkarılması amacıyla taşınır kayıt yetkilisi tarafından harcama birimi itibarıyla Taşınır I. Düzey Detay Kodunda* gösterilen her bir taşınır grubu için *Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli* düzenlenir ve taşınır *Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveline Taşınır II. Düzey Detay Kodu düzeyinde* kaydedilir.

i) *İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli*: *Merkezdeki taşınır konsolide görevlisince kamu idaresinin taşınır mal yönetim hesabının çıkarılması amacıyla taşınır konsolide görevlilerinden alınan Taşınır Hesap Cetveline dayanılarak Taşınır I. Düzey Detay Kodunda* gösterilen her bir taşınır grubu için *İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli* düzenlenir ve taşınır *İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveline Taşınır II. Düzey Detay Kodu düzeyinde* kaydedilir.

j) *İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli*: *Kamu idaresinin taşınır mal yönetim hesabının çıkarılmasına ilişkin işlemlerde Taşınır Hesap Kodunda* gösterilen her bir taşınır grubu için *İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli* düzenlenir ve taşınır *İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveline Taşınır I. Düzey Detay Kodu düzeyinde* kaydedilir.

i) *İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli*: *Merkezdeki taşınır konsolide görevlisince kamu idaresinin taşınır mal yönetim hesabının çıkarılması amacıyla taşınır*

konsolide görevlilerinden alınan Taşınır Hesap Cetveline dayanılarak Taşınır I. Düzey Detay Kodunda gösterilen her bir taşınır grubu için İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli düzenlenir ve taşınırlar İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveline Taşınır II. Düzey Detay Kodu düzeyinde kaydedilir.

j) İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli: Kamu idaresinin taşınır mal yönetim hesabının çıkarılmasına ilişkin işlemlerde Taşınır Hesap Kodunda gösterilen her bir taşınır grubu için İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli düzenlenir ve taşınırlar İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveline Taşınır I. Düzey Detay Kodu düzeyinde kaydedilir.

.....

(3) Değer tespit komisyonu, harcama yetkilisinin onayı ile taşınır kayıt yetkilisinin ve işin uzmanının da katıldığı en az üç kişiden oluşturulur. Komisyon değer tespitinde ticaret odası, sanayi odası, borsa, meslek kuruluşları, ilgili diğer kuruluşlardan veya aynı nitelikteki taşınırı satın alan idarelerden ve fiyat araştırması sonuçlarından yararlanabilir." denilmektedir.

"Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'inci maddesinde:

"(1) Kamu idarelerine ait taşınırların, yıl sonlarında ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda sayımı yapılır.

(2) Taşınır sayımları, harcama yetkilisince, kendisinin veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında taşınır kayıt yetkilisinin de katılımıyla, en az üç kişiden oluşturulan sayım kurulu tarafından yapılır.

.....

(9) Kayıtların sayım sonuçlarıyla uygunluğu sağlandıktan sonra sayım kurulu tarafından Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli düzenlenir. Cetvel, sayım kurulu ile taşınır kayıt yetkilisi tarafından imzalanır. Bu Cetvel ve eki sayım tutanağı ile sayım sonuçlarına göre düzenlenen giriş ve çıkış belgeleri, taşınır kayıt yetkilisinin yıl sonu hesabını oluşturur." denilmektedir.

"Taşınır Mal Hesapları ve Cetvelleri" bölümünün "Taşınır mal yönetim hesabı" başlıklı 34'üncü maddesinde:

"(2) Taşınır mal yönetim hesabı aşağıdaki cetvellerden oluşur:

a) Yıl sonu sayımına ilişkin Sayım Tutanağı.

b) Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli.

.....

(3) b) (a) bendine göre düzenlenen ve taşınır kontrol yetkilisi tarafından da imzalanan cetveller muhasebe kayıtlarına uygunluğu yönünden kontrol edilerek onaylanmak üzere muhasebe yetkilisine gönderilir." denilmektedir.

"İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli" başlıklı 35'inci maddesinde:

"(3) İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelinin ilgililerce imzalanmış nüshası idarenin kesin hesabına eklenir." denilmektedir.

"Yürürlükten kaldırılan yönetmelik ve mevzuattaki atıflar" başlıklı 41'inci maddesinde:

"(1) 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta, birinci fıkra ile yürürlükten kaldırılan Taşınır Mal Yönetmeliğine ve Ayniyat Talimatnamesine yapılan atıflar bu Yönetmeliğe, taşınır kayıt ve kontrol yetkilisine yapılan atıflar taşınır kayıt yetkilisine, Taşınır Kesin Hesabına yapılan atıflar İdare Taşınır Mal Yönetimi Hesabına, Taşınır İşlem Fişine yapılan atıflar Varlık İşlem Fişine yapılmış sayılır." denilmektedir.

"Taşınır bilişim sistemlerinde yapılacak işlemler ve geçiş dönemi" başlıklı Geçici 1'inci maddesinde:

"- (1) Kamu idarelerinin kullandığı taşınır bilişim sistemlerinde, 31/12/2025 tarihine kadar bu Yönetmeliğin uygulanmasında kullanılacak olan fiş, belge, liste, alındı belgesi, tutanak ve cetveller, Bakanlık internet sitesinin ilgili bölümünde yayımlanan şekle uygun hâle getirilerek kullanılmaya başlanılır.

(2) Kamu idarelerince, taşınır bilişim sistemlerinin bu Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara uygun hâle getirilinceye kadar 41 inci madde ile yürürlükten kaldırılan yönetmeliğin eki defter, belge ve cetvellerin kullanılmasına devam edilir." denilmektedir.

Yapılan denetim sonucunda, 2023 yılına ait Taşınır Cetvellerinin 2024 yılı sonuna kadar hazırlanamadığı ve taşınır işlemlerinin 2024 yılı sonuna kadar yapılmadığı, 2024 yılı sonuna kadar Taşınır Kontrol Yetkilisi görevlendirilmediği, Değer Tespit Komisyonunun ve Sayım Kurulunun oluşturulmadığı saptanmıştır. Ayrıca Belediye tarafından kullanılan yazılım programıyla eski taşınır mevzuatına göre tutulması gereken taşınır cetvelleri 2024 yılı sonuna kadar tutulmamış ve elektronik ortama aktarılmamış, 2024 yılı öncesinde ve 2024 yılında kullanılan yazılım programının sözleşmesinin 2024 yılı sonunda bitmesi nedeniyle 2023 yılı Taşınır Cetvellerinin yasal azami süre sonunda elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmediği saptanmıştır. 2023 yılı Taşınır Cetvelleri elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmediği için 2023 yılından önceki yıllardan gelen devirler ve 2024 yılına devir miktarları ve tutarları kontrol edilememektedir.

Taşınırlarla ilgili 3 kişilik Değer Tespit Komisyonunun ve 3 kişilik Sayım Kurulunun oluşturulması, Tüketim Malzemeleri Defterinin ve Dayanıklı Taşınırlar Defterinin tutulması, 2024 yılı sonunda sayım kurulu tarafından düzenlenmesi gereken 2024 yılı Taşınır Sayım ve Döküm Cetvelinin düzenlenmesi ve önceki yıla ait 2023 yılı Taşınır Cetvellerinin elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, taşınırlarla ilgili 3 kişilik Değer Tespit Komisyonunun ve 3 kişilik Sayım Kurulunun oluşturulması, Tüketim Malzemeleri Defterinin ve Dayanıklı Taşınırlar Defterinin tutulması, 2024 yılı sonunda sayım kurulu tarafından düzenlenmesi gereken 2024 yılı Taşınır Sayım ve Döküm Cetvelinin düzenlenmesi ve önceki yıla ait 2023 yılı Taşınır Cetvellerinin elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmesi ile ilgili çalışmalarının devam ettiğini bildirmiştir.

Sonuç olarak; taşınırlarla ilgili 3 kişilik Değer Tespit Komisyonunun ve 3 kişilik Sayım Kurulunun oluşturulmasına, Tüketim Malzemeleri Defterinin ve Dayanıklı Taşınırlar Defterinin tutulmasına, 2024 yılı sonunda sayım kurulu tarafından düzenlenmesi gereken 2024 yılı Taşınır Sayım ve Döküm Cetvelinin düzenlenmesine ilişkin bir belge veya tutanak gönderilmediği gibi 2023 yılı Taşınır Cetvelleri de elektronik ortamda Sayıştay'a gönderilmemiştir. 2024 yılı mali tablolarını etkileyen belirtilen eksikliklerin düzeltilmesi gerekir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yevmiye Kayıtlarındaki Hesapların Birleşik Veriler Defterine Mükerrer Kaydedilmesi

Kullanılan yazılım programının hatalı olmasından kaynaklanan; bütün ödeme emirlerindeki ve muhasebe işlem fişlerindeki (MİF) yevmiye kayıtlarındaki hesapların ve tutarlarının Birleşik Veriler Defterine (BVD'ye) mükerrer olarak kaydedildiği saptanmıştır.

Tüm yevmiye kayıtlarındaki hesapların 2'şer defa kaydedildiği anlaşıncı; düzeltilmeleri için mali hizmetler birimine durum bildirildikten sonra da her hesaba 6'şar defa kayıt yapıldığı görülmüştür.

Örnek olarak 1060 no.lu Ödeme Emri belgesinde avans ödemesinde 160 no.lu hesap 25.000 TL (borç), 103 no.lu hesap 25.000 TL (alacak) iken; BVD'de 160 no.lu hesap 6 defa (borç), 103 no.lu hesap 6 defa (alacak) olarak kaydedilmiştir. Yine örnek olarak 1084 no.lu yevmiyedeki MİF üzerinde 102 Banka hesabı 163.262 TL (borç) ve 361 Ödenecek SSK kesintisi 163.262 TL (alacak) olduğu halde; BVD'de 102 no.lu hesap 6 defa 163.262 TL (borç) ve 361 no.lu hesap 6 defa 163.262 TL (alacak) kaydedilmiştir.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinde;

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı, il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin; gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul, esas, ilke ve standartların belirlenmesidir." hükümleri mevcuttur.

İlgili Yönetmelik hükümleri ile, mahalli idarelerin hesap ve kayıtlarında tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ve mali tablolarının doğru ve bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde hazırlanması amaçlanmıştır.

Kullanılan yazılım programı, yevmiye kayıtlarında hatalara neden olmaktadır. Belirtilen hata yıl sonuna kadar düzeltilememiş, ancak 2024 yılı Nisan ayında yapılan kontrolde düzeltildiği görülmeye karşın 2024 yılı mali tablolarına yansımaları tespit edilemeyip; bu hatalı yazılım programı 2023 yılında ve evvelki yıllarda da kullanıldığı için 2023 yılı Bilanço hesaplarının rakamlarının doğru olup olmadığı bilinmemekte ve 2024 yılı açılış Bilançosundaki hesapların rakamlarının doğru olup olmadığı kontrol edilememektedir. Kullanılan hatalı yazılım programının yerine muhasebe sistemi ile uyumlu bir muhasebe programına geçilmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında; kullanılan yazılım programının hatalı olmasından kaynaklanan bütün ödeme emirlerindeki ve muhasebe işlem fişlerindeki (MİF) yevmiye kayıtlarındaki hesapların ve tutarlarının Birleşik Veriler Defterine (BVD'ye) mükerrer olarak kaydedildiğini ve. tüm yevmiye kayıtlarındaki hesapların 2'ser defa kaydedildiği anlaşıncaya; düzeltilmeleri için mali hizmetler birimine durum bildirildikten sonra da her hesaba 6'sar defa kayıt yapıldığının görüldüğünü, kullanılan hatalı yazılım programının yerine muhasebe sistemi ile uyumlu yeni bir muhasebe programına geçildiği için söz konusu mükerrer kayıtların düzeltildiğini bildirmiştir. Ancak Emlak İstimlak Müdürlüğü ile yapılan görüşme sonucu: vergi tahsilat oranlarının düşük olmasının bir nedeni olarak hatalı yazılım programı nedeni ile Emlak Vergisinde mükerrer tahakkukların yapılmış olabileceğini, 2024 yılından önceki Emlak Vergisi tahakkuklarının henüz kontrol edilip düzeltilmediğini, bu nedenle Emlak Vergisi tahsilat oranlarının düşük görünmesine neden olabileceğini ve bunun 2024 yılı Emlak Vergisi rakamlarını etkileyeceğini söylemiştir.

Sonuç olarak; 2024 yılının yevmiye kayıtlarında yapılan kontrolde Mali Hizmetler Müdürlüğünün hesaplarındaki mükerrer kayıtlarının düzeltilmesi görülmüştür. Ancak Emlak İstimlak Müdürlüğü ile yapılan görüşme sonucu: vergi tahsilat oranlarının düşük olmasının bir nedeni olarak hatalı yazılım programı nedeni ile Emlak Vergisinde mükerrer tahakkukların yapılmış olabileceğini, 2024 yılından önceki Emlak Vergisi tahakkuklarının henüz kontrol edilip düzeltilmediğini, bu nedenle Emlak Vergisi tahsilat oranlarının düşük görünmesine neden olabileceği söylenmiş; bunun 2024 yılı Emlak Vergisi rakamlarını etkilemesi nedeniyle

2024 yılında ve 2024 yılından önceki yıllarda kullanılan hatalı muhasebe programından veya bu programın uygulanmasından kaynaklanan 2024 yılına ait mükerrer muhasebe yevmiye kayıtları düzeltilmiş olsa bile; Mali Hizmetler Müdürlüğü dışındaki birimlerin 2024 yılından önceki kayıtlarının tamamen düzelip düzelmediğine ilişkin herhangi bir kontrol yapılamamaktadır. Eski muhasebe programının uygulanmasından kaynaklanan hatalar 2024 yılı mali tablolarını etkileyeceği için 2024 yılından önceki kayıtların mükerrer olup olmadığının kontrol edilmesi ve düzeltilmesi gerekir.

BULGU 2: Belediyenin Vergi Gelirlerinin Tahsilat Oranının Düşük Olması

Vergi gelirlerinin tahsilat oranının düşük olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesi, belediye başkanına, belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek gibi görevler vermiş ve sorumluluk yüklemiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde; gelirlerin ve alacakların tahsili işlerinin muhasebe yetkilisinin yürüteceği ve bu işlerin yapılmasından sorumlu tutulacağı, 38'inci maddesinde de kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları, ifade edilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre; amme alacaklarına ilişkin olarak amme borçlusuna bir "ihbarname" düzenlenmeli ve tebliğ edildikten sonra 1 ay içinde ödeme yapılması istenmelidir. Buna rağmen ödeme yapılmazsa borçluya, 7 gün içinde borçlarını ödemesi veya mal bildiriminde bulunması için bir "ödeme emri" düzenlenerek tebliğ edilmelidir. Düzenlenen ödeme emrinde kişiye, borcunu zamanında ödemez veya mal bildiriminde bulunmazsa borcunun cebren tahsil edileceği ve mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile cezalandırılacağı, mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yaptığı takdirde ise 3 aydan 1 yıla kadar hapis ile cezalandırılacağı bildirilmelidir. Ödeme emri üzerine hala ödeme yapılmamış ise "Haciz Varakası" düzenlenmeli ve haciz işlemlerine başlanmalıdır. Bununla birlikte istenen bilgileri zamanında vermeyenler için hem adli para cezası hem de hapis cezası öngörülmüş, bu suçların

takibi için ise idarenin o mahaldeki en büyük memuruna Cumhuriyet Savcılığına ihbar yükümlülüğü getirilmiştir.

Kurum sadece Emlak Vergisi ile ilgili tebligat listesi ve bloke listesi göstermiş; diğer vergilerle ilgili işlemlerin sayısı ve kanuni tebligat, haciz varakası ve diğer işlemlere ilişkin ayrıntılı bilgi sunmamıştır.

Yukarıda anılan Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde üst yönetici ve muhasebe yetkilisine gelirlerin toplanması konusunda sorumluluklar yüklenmiş olmasına rağmen; cari yıl tahakkuk ve tahsilat miktarları incelendiğinde;

2024 yılı Bütçe Gelirlerini gösteren aşağıdaki tabloda Vergi Gelirleri tahsilat oranının düşük (%18,08) olduğu görülmektedir.

Tablo 9: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	75.000.000	15.890.201,62	2.329.299,15	13.560.902,47	18,08
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	110.000.000	26.578.486,30	60.000,00	26.518.486,30	24
04-Alınan Bağış ve Yardımlar	26.000.000	35.708.506,76	3.621.936,70	32.086.570,06	123
05-Diğer Gelirler	263.360.000	288.679.403,90	19.370.472,20	269.308.931,70	102
06-Sermaye Gelirleri	1.200.000	0,00	0,00	0,00	0
08-Alacaklardan Tahsilat	1.000.000	0,00	0,00	0,00	0
09-Red ve İadeler	-1.560.000				0
Toplam	475.000.000	366.856.598,58	25.381.708,05	341.474.890,53	72

Tüm vergilerle ilgili yapılan tüm işlemlerin türünün ve sayısının belirtilmek suretiyle kanuni takibatların ne aşamada olduğunun bildirilmesi ve her verginin 2024 yılından önceki yıllara ait tahakkuk toplamalarının ve 2024 yılına ait tahakkuk rakamlarının ayrı olarak yazıldığı, her verginin toplam tahakkuka göre tahsilat oranlarının ayrı olarak belirtildiği ayrıntılı tablonun Sayıştay'a gönderilmesi ve vergi gelirlerinin tahsilat oranlarının düşük olmasının nedenlerinin açıklanması gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında bulguda belirtilen hususlara itirazda bulunmamış; vergi gelirlerinin tahsilat oranlarının düşük olmasının nedenleri olarak: sık sık borç

yapılandırmalarıyla ilgili kanunların uygulanmasını, 06.12.2012 tarihli 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla köyden mahalleye dönüşen yerlerdeki emlak vergisi muafiyetlerinin 5 yıl sürmesini belirtilmiştir. Buna göre mevcut bilgisayar yazılım sisteminin bu sürenin sonunda bütün mahallelerdeki taşınmazlara otomatik tahakkuk yaptığını; ancak beş yıllık emlak vergisinden muafiyet uygulaması 5 yıl daha uzatıldığı için tahakkuk eden borçların tahsil edilemediğini bildirmiştir. Ayrıca ilçede yaşayan düşük gelirli insanların bir çoğunun vergi borcunu ödeyemediği için vergi tahsilat oranlarının düşük olduğunu söylemiştir.

Kamu İdaresi yasal cevap hakkı süresi geçtikten sonra, tapu kayıtlarında arsa olarak görüldüğü için Emlak Vergisi tahakkuk ettirilen bazı araziler için Vergi Mahkemelerine başvurulması neticesinde arazi olarak vergilendirilmesi gerektiği şeklinde kararlar çıkması nedeniyle 05.01.2021 tarihli 6 no.lu Belediye Meclisi kararı ile kabul edilen bir kırsal mahalle listesinin Büyükşehir Belediye Meclisince onaylandığını bildirmiştir. Bu durumda dahi önceden yapılan fazla Emlak Vergisi tahakkuklarının düzeltilmesi gerekirdi. 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 40'ıncı maddesinde Emlak Vergisinde düzeltme zamanaşımı ile ilgili özel bir hüküm olmadığından Emlak Vergisinde "düzeltme", 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 114'üncü maddesindeki genel hükümlere tabi olacaktır. Buna göre düzeltme zamanaşımı süresi vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği yılı izleyen takvim yılının başından itibaren 5 (beş) yıldır. Vergi zamanaşımı süresine ilişkin: 114'üncü maddede vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergilerin zamanaşımına uğrayacağı belirtildikten sonra; "Düzeltilmede Zamanaşımı" başlıklı 126'ncı maddesinde, 114'üncü maddede yazılı zamanaşımı süresi dolduktan sonra meydana çıkarılan vergi hatalarının düzeltilemeyeceği ifade edilmiştir.

Birecik Belediyesi Hukuk İşleri Müdürlüğünün mezkur imar iptali ile ilgili Emlak ve İstimlak Müdürlüğüne yazdığı 14.12.2022 tarihli yazıda 2022 yılında yeni İmar Planı yapılması durumunda 2023 yılında tüm vergi değeri üzerinden tarh ve tahakkuk edilen verginin tahsil edilmesi şeklinde kanaat bildirmiştir.

Kamu İdaresinin, Gelir İdaresi Başkanlığına yazdığı 05.01.2023 tarihli, 2011-2023 yılları arasında arsa vergisi olarak tahakkuk edilip tahsil edilen miktarların iptal edilerek tarla vergisi olarak tahakkuk ettirilip ettirilemeyeceği ve fazla tahsil edilen miktarın maliklere iade edilip edilmeyeceği ile ilgili görüş isteme yazısına Gelir Yönetimi Daire Başkanlığının

gönderdiği 17.05.2023 tarihli cevap yazısında: 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 12'nci maddesinde, Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsaların, bu Kanun hükümlerine göre arazi vergisine tabi olduğu ve belediye sınırları içinde belediyece parsellenmiş arazinin arsa sayılacağı; 18 inci maddesinde ise arazi vergisinin oranının binde bir, arsalarda binde üç olduğu ve bu oranların büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde %100 artırımlı olarak uygulanacağı hükme bağlandığını, buna göre, Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsaların bu Kanun hükümlerine göre arazi vergisine tabi olmaları ve belediye sınırları içinde belediyece parsellenmiş arazilerin arsa sayılarak arsaya ait oran üzerinden vergilendirilmeleri gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca anılan Kanunun 37'nci maddesinde, bu Kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu Kanuna göre alınacak vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlandığı ifade edildikten sonra, Birecik Belediye Başkanlığınca bahse konu olaya ilişkin düzeltme işlemleri yapılmasına karar verilmesi durumunda, düzeltme işlemlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunundaki zamanaşımı hükümleriyle ilişkilendirilmeksizin 2011 yılından itibaren yapılabileceği şeklinde cevap verilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında vadesi geçen borçlarla ilgili yasal süreçlere ve takip işlemlerine ilişkin herhangi bir bilgi verilmediği gibi; bulguyla talep edilen her verginin 2024 yılından önceki yıllara ait tahakkuk toplamalarının ve 2024 yılına ait tahakkuk rakamlarının ayrı olarak yazıldığı ve her verginin toplam tahakkuka göre tahsilat oranlarının ayrı olarak belirtildiği ayrıntılı vergi tahakkuk ve tahsilat oranlarını gösteren tabloyu göndermemiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi yasal cevap hakkı süresi geçtikten sonra, tapu kayıtlarında arsa olarak görüldüğü için Emlak Vergisi tahakkuk ettirilen bazı araziler için Vergi Mahkemelerine başvurulması neticesinde arazi olarak vergilendirilmesi gerektiği şeklinde kararlar çıkması nedeniyle 05.01.2021 tarihli 6 no.lu Belediye Meclisi kararı ile kabul edilen bir kırsal mahalle listesinin Büyükşehir Belediye Meclisince onaylandığını bildirmiştir. Ancak bu durumda dahi önceden yapılan fazla Emlak Vergisi tahakkuklarının düzeltilmesi gerekirdi.

Kamu İdaresinin, Gelir İdaresi Başkanlığına yazdığı 05.01.2023 tarihli, 2011-2023 yılları arasında arsa vergisi olarak tahakkuk edilip tahsil edilen miktarların iptal edilerek tarla vergisi olarak tahakkuk ettirilip ettirilemeyeceği ve fazla tahsil edilen miktarın maliklere iade edilip edilmeyeceği ile ilgili görüş isteme yazısına Gelir Yönetimi Daire Başkanlığının gönderdiği 17.05.2023 tarihli cevap yazısında: 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 12'nci maddesinde, Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsaların, bu Kanun hükümlerine göre

arazi vergisine tabi olduğu ve belediye sınırları içinde belediyece parsellenmiş arazinin arsa sayılacağı; 18 inci maddesinde ise arazi vergisinin oranının binde bir, arsalarda binde üç olduğu ve bu oranların büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde %100 artırımlı olarak uygulanacağı hükme bağlandığını, buna göre, Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsaların bu Kanun hükümlerine göre arazi vergisine tabi olmaları ve belediye sınırları içinde belediyece parsellenmiş arazilerin arsa sayılarak arsaya ait oran üzerinden vergilendirilmeleri gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca anılan Kanunun 37'nci maddesinde, bu Kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu Kanuna göre alınacak vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlandığı ifade edildikten sonra, Birecik Belediye Başkanlığınca bahse konu olaya ilişkin düzeltme işlemleri yapılmasına karar verilmesi durumunda, düzeltme işlemlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunundaki zamanaşımı hükümleriyle ilişkilendirilmeksizin 2011 yılından itibaren yapılabileceği şeklinde cevap verilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında belirtilen 06.12.2012 tarihli 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla, yeni büyükşehir belediyelerinin kurulması, bütün büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluk alanlarının genişlemesi, buna paralel olarak belediye sınırlarında yaşayan nüfusun artması, belediye sayısının azalması, il özel idarelerinin büyükşehir belediyesi bulunan illerde tüzel kişiliklerinin kaldırılması gibi faktörler dikkate alınarak 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda da değişiklikler yapılmıştır. Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin genel bütçe payları artırılmıştır.

Kamu İdaresi bulguyla talep edilen: her verginin 2024 yılından önceki yıllara ait tahakkuk toplamalarının ve 2024 yılına ait tahakkuk rakamlarının ayrı olarak yazıldığı ve her verginin toplam tahakkuka göre tahsilat oranlarının ayrı olarak belirtildiği ayrıntılı vergi tahsilat oranları tablosunu göndermemiştir. Vadesi geçen borçlarla ilgili devam eden yasal süreçlere ve takip işlemlerine ilişkin bilgi verilmediği için bulguda belirtilen hususların düzeltilmesi gereklidir.

BULGU 3: Müdürlük Kadrolarına Vekaleten Görevlendirmenin Genel ve Sürekli Bir Personel Atama Yöntemi Olarak Kullanılması

Belediye teşkilatında görevli yönetici personelin önemli bir kısmının genellik ve

süreklilik arz edecek şekilde vekâleten atandığı görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları" başlıklı 86'ncı maddesine göre, memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmalari halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilmektedir. Ayrıca, sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebilmektedir.

Anılan Kanun hükmüne göre vekâleten görevlendirme, kamu hizmetlerinde sürekliliğin sağlanması amacıyla ancak belli koşullar halinde geçici ve istisnai hallerde başvurulabilecek bir yöntem olup, bu şekilde yapılan atamaların 657 sayılı Kanun'un dayandığı sınıflandırma, kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yapılacak asaleten atama usulüne alternatif oluşturacak biçimde genel ve uzun süreli yapılması mümkün değildir.

Öte yandan, 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği yayımlanmış olup, Tebliğde idarelerin iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate almaları gereken belirli standartlara yer verilmiştir. Söz konusu Tebliğin "Faaliyetlerin sürekliliği" başlıklı 11'inci standardında ise; sadece gerekli hallerde ve usulüne uygun olarak vekil personel görevlendirilebileceği düzenlenmiştir.

Belediye müdür kadrolarına yapılan atamalar incelendiğinde; hizmet birimi olarak 24 adet birim müdürlüğü kadrosunun olduğu, bu kadrolarda görev yapan müdürlerden 6 tanesinin asaleten; 18 tanesinin ise vekâleten atandığı görülmüştür. Bununla birlikte asaleten atanan 2 birim müdürünün vekâleten 3 başka birimde daha müdür olarak görevlendirildikleri saptanmıştır. Bu durum, belediyenin atama politikasının vekâleten atama üzerine kurulduğu ve müdür kadrolarında görev yapan personel bakımından genel ve sürekli bir görevlendirme yöntemi olarak kullanıldığını göstermektedir.

Yukarda belirtilen Kanun ve mevzuattaki geçici ve istisnai durumlar dışında; müdürlük kadrolarına asaleten görevlendirme yapılması gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, Kanun ve mevzuattaki geçici ve istisnai durumlar dışında; müdürlük kadrolarına asaleten görevlendirme yapılmaya çalışılacağını bildirmiştir.

Sonuç olarak; Kanun ve mevzuattaki geçici ve istisnai durumlar dışında; müdürlük

kadrolarına asaleten görevlendirme yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: Belediye Şirket Personeli İşçilerin Zabıta Müdürlüğünde Görevlendirilmesi

Belediye şirketinde istihdam edilen bazı işçilerin Belediye Zabıta Müdürlüğünde zabıta olarak görevlendirildiği saptanmıştır.

Anayasa'nın 128'nci maddesinde; genel idare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerinin gerektirdiği görevlerden asli ve sürekli nitelik taşıyanların, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle gördürüleceği belirtilmiş olup; Belediyelerin sunmuş olduğu zabıta hizmetleri de bu niteliktedir. Belediye Zabıta Yönetmeliğinde zabıta teşkilatında görev yapanların mesleğe kabulü, atanmaları ve görevde yükselmeleri gibi hususlar düzenlenmiştir.

Uygulamada 2024 yılı sonu itibarıyla Zabıta Müdürlüğünde 2 memur, 13 kadrolu daimi işçi ve 15 şirket çalışanı olmak üzere toplam 30 zabıta personelinden 28'i işçi zabıta personeli olup; 15 şirket personelinin zabıta ünvanıyla görevlendirildiği belirlenmiştir. Ayrıca kadrolu işçiler de zabıta ünvanıyla görevlendirilmişlerdir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinde öngörülen şartları taşımayan söz konusu şirket personelinin fiilen zabıta müdürlüğü faaliyetlerinde görevlendirilmesi belirtilen mevzuata uygun bulunmamaktadır.

Kamu İdaresi cevabında, Belediye Zabıta Yönetmeliğinde öngörülen şartları taşımayan söz konusu şirket personelinin fiilen zabıta müdürlüğü faaliyetlerinde görevlendirilmesinin belirtilen mevzuata uygun bulunmadığını kabul ederek, bu konuda zabıta görevini yapabilecek kapasiteye sahip personel bulunarak yasal mevzuata uygun istihdam sağlanacağını bildirmiştir.

Sonuç olarak; yukarıda yer verilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerine istinaden zabıta hizmetlerinin kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerekmektedir. Oluşabilecek idari ve hukuki risklere karşı, Anayasa'nın 128'nci maddesinde belirtildiği üzere, genel idare esaslarına göre yürütülen ve süreklilik arz eden ve kamu hizmeti özelliği olan zabıta hizmetlerinin ilgili Yönetmelik'te belirtilen şartları sağlayan kişiler tarafından yerine getirilmesi gerekir.

BULGU 5: Memurlar Tarafından Yürütülmesi Gereken Asli ve Sürekli Kamu Hizmetlerinde İşçilerin Görevlendirilmesi

Memurlar eliyle yürütülmesi gereken asli ve sürekli kamu görevlerinin işçi statüsündeki

personel istihdamı ile yerine getirildiği ve kadro konusu olan görevlerde yevmiyeli personelin çalıştırılmayacağı yönündeki mevzuat hükümlerine uyulmadığı saptanmıştır.

Anayasa'nın "Genel ilkeler" başlıklı 128/1'inci fıkrasında: "*Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.*" hükmü yer almaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam şekilleri" başlıklı 4'üncü maddesinde de kamu hizmetlerinin memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği, 5'inci maddesinde bu dört istihdam şekli dışında personel çalıştırılmayacağı belirtilmektedir.

Değinilen mevzuat hükümlerinden memurlar eliyle yürütülmesi gereken asli ve sürekli kamu görevlerinin işçi statüsündeki personel istihdamı ile yerine getirilemeyeceği, kadro konusu olan görevlerde yevmiyeli personelin çalıştırılmayacağı anlaşılmaktadır.

Uygulamaya bakıldığında ise; yıl sonu itibarıyla örnek olarak Fen İşleri Müdürlüğündeki toplam 38 personelin 4 tanesi memur, 3 kişi kadrolu daimi işçi, 31 tanesi ise şirket personeli işçidir. Memurlar eliyle yürütülmesi gereken asli/sürekli görevlerin çoğunlukla işçi personel tarafından yürütüldüğü görülmektedir.

Asli ve sürekli kamu görevlerinin işçi statüsündeki personel yerine memurlar tarafından yerine getirilmesi ve yeterli sayıda memur istihdam edilmesi gerekir.

Kamu İdaresi cevabında, asli ve sürekli kamu görevlerinin işçi statüsündeki personel yerine memurlar tarafından yerine getirilmesi için yeterli sayıda memur istihdamının sağlanmaya çalışılacağını bildirmiştir.

Sonuç olarak; asli ve sürekli kamu görevlerinin işçi statüsündeki personel yerine memurlar tarafından yerine getirilmesi için yeterli sayıda memur istihdam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Emlak Vergisi Muafiyeti Uygulananların ve İndirimli Emlak Vergisi Ödeyen Mükelleflerin Kontrol Edilmemesi

Emlak Vergisi muafiyetinden ve indirimli Emlak Vergisi uygulamasından faydalanan mükelleflerin, takip eden dönemlerde muafiyet ve indirim uygulamasından faydalanmak için gerekli şartları taşıyıp taşımadığına ilişkin kontrollerin yapılmadığı görülmüştür.

29.07.1970 tarihli 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Nispet" başlıklı 8'inci maddesinde (8/1/2002-4736/4'üncü maddesi ile değişik);

"Cumhurbaşkanı,

kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup onsekiz yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere

1-hiçbir geliri olmadığını belgeleyenlerin,

2-gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıktan ibaret bulunanların,

3-gazilerin, engellilerin, şehitlerin dul ve yetimlerinin Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskeni olması (intifa hakkına sahip olunması hali dahil) halinde, bu meskenlerine ait vergi oranlarını sıfıra kadar indirmeye yetkilidir.

Bu hüküm, yukarıda belirtilenlerin tek meskene hisse ile sahip olmaları halinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır. Muayyen zamanda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler hakkında bu hüküm uygulanmaz. Geliri olmadığını belgelemenin usul ve esaslarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir" ifadesine yer verilerek belli şart ve durumda olanlar için vergi oranlarının Cumhurbaşkanının Kararı ile sıfıra kadar indirilebileceği düzenlenmiştir.

Anılan hükmün verdiği yetkiye dayanılarak muhtelif tarihlerde çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararları ile 1999-2006 yılları için, 2006/11450 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de 2007 ve müteakip yıllar için yukarıda bahsedilen durumlarda bina vergisi oranının sıfır olarak uygulanacağı belirlenmiştir.

Konu hakkında yayımlanan 38 seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde hiçbir geliri olmadığını beyan eden mükelleflerin, indirimli vergi oranından yararlanabilmeleri için, hizmet karşılığı elde edilen ücret geliri, ticari, sınai ve mesleki faaliyet geliri, tarımsal faaliyet geliri, menkul ve gayrimenkul geliri, faiz ve temettü geliri veya benzeri türde bir gelirinin olmaması gerektiği belirtilmiş, mükelleflerin daha sonradan yukarıda belirtilen türden

bir gelir elde etmeleri veya ikinci bir mesken binasına sahip olmaları halinde bu durumun belediyeye bildirilmesi zorunlu tutulmuştur.

Aynı şekilde mezkûr Tebliğ'de sosyal güvenlik kurumlarından emekli, dul, yetim, ölüm ve malûliyet aylığı alanların, bu aylıkları dışında başka gelirlerinin bulunması halinde, bunlara ait meskene indirimli vergi oranının uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

57 seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde Emlâk Vergisi işlemlerinde mükellefler tarafından bildirilen hususların teyidinin, mükelleflerden belge istenmeden ilgili kurum ve kuruluşlardan yapılması gerektiği, bu bağlamda belediyelerce, mükelleflere ait kimlik bilgilerinin İçişleri Bakanlığı Kimlik Paylaşım Sistemi, tapu kayıtlarının Tapu ve Kadastro Bilgi Sisteminden alınabileceği, mükelleflerin şehit, gazi, dul, yetim ve emekli olduklarına ilişkin bilgilerin ise Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından elektronik ortamda sağlanacağı belirtilmiş, gerek duyulması halinde bildirimlerin kontrolü amacıyla bildirim konu taşınmazlarda yoklama ve tespit yapılabileceği düzenlenmiştir.

Konu hakkında yayımlanan bir başka Genel Tebliğ olan 44 seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nin "II- Hiçbir Geliri Olmadığını Beyan Eden Mükelleflerin Geliri Veya İkinci Bir Meskeni Bulunduğunun Tespit Edilmesi Halinde Yapılacak İşlemler" başlıklı bölümünde; indirimli vergi oranından yararlanma şartlarını taşımadığı halde, gerçek dışı taahhütte bulunmak suretiyle indirimli vergi oranından yararlanan mükellefler ile durumunda meydana gelen değişikliği bildirmeyen mükelleflerden alınması gereken verginin cezalı olarak ve gecikme faizi ile birlikte alınacağı açıklanmıştır.

Diğer yandan bahsi geçen verginin tarh, tahakkuk ve tahsil işlemleri ile ilgili olarak; 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Usul hükümleri" başlıklı 37'nci maddesinde;

"Bu Kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu Kanuna göre alınacak vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Bu Kanunda geçen "Vergi dairesi" tabiri, belediyeleri ifade eder. Bu Kanunun uygulanmasında, Vergi Usul Kanununun vergi inceleme yetkisi hariç olmak üzere;

1. Belediye gelir şube müdürü, gelir şube müdürü olmayan yerlerde belediye hesap işleri müdürü, hesap işleri müdürü olmayan yerlerde muhasebeci, vergi dairesi müdürü sıfat ve yetkisini haizdir.

2. Vergi Usul Kanununda mahallin en büyük mal memuruna verilmiş görev ve yetkiler, belediye başkanları tarafından kullanılır." hükümlerine yer verilmiştir.

213 sayılı Kanunun "Vergi dairesi" başlıklı 4'üncü maddesinde; "*Vergi dairesi mükellefi tesbit eden, vergi tarh eden, tahakkuk ettiren ve tahsil eden dairedir...*",

"Devamlı bilgi verme" başlıklı 149'uncu maddesinde; "*Kamu idare ve müesseseleri (Kamu hizmeti ifa eden kurum ve kuruluşlar dahil) ile gerçek ve tüzelkişiler vergilendirmeye ilişkin olaylarla ilgili olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve vergi dairesince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasılalarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar.*" denildikten sonra 151'inci maddesinde ise bilgi vermekten imtina edebilecekler tahdidi olarak sayılmış ve bilgi verme mecburiyetine uymayanlara (Kamu idare ve müesseselerinde bilgi verme görevini yerine getirmeyen yöneticiler dahil) Kanunun mükerrer 355'nci maddesi gereğince özel usulsüzlük cezası kesilebileceği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen Vergi Usul Kanunu ve Emlak Vergisi Kanunu düzenlemelerinden; Emlak Vergisi Kanunu uygulaması yönünden belediyenin vergi dairesi sıfat ve yetkisinde olduğu, vergi inceleme yetkisi hariç olmak üzere mali hizmetler müdürünün vergi dairesi müdürü sıfat ve yetkisini haiz olduğu, kamu idarelerinin vergilendirmeye ilişkin olaylarla ilgili olarak belediyece kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasılalarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecbur oldukları, bilgi verilmemesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilebileceği anlaşılmaktadır.

İndirimli Emlak Vergisi hükümlerinden yararlanan ve Emlak Vergisinden muaf olan mükelleflerin toplam sayısının 671 olduğu öğrenilmiştir. Ancak, söz konusu mükelleflerin muafiyet şartlarını koruyup korumadığının yazı ile Vergi dairesinden bilgi istemek suretiyle kontrol edilmediği ve bu kontrollerin etkin yapılmasına yönelik bir takip mekanizmasının da bulunmadığı saptanmıştır.

Emlak Vergisi ile ilgili kontrollerin yapılması için Vergi Dairesine yazı yazılması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Emlak Vergisi ile ilgili kontrollerin yapılması için Vergi Dairesine yazı yazılması sağlanacağını bildirmiştir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesine istinaden tek meskenine indirimli emlak vergisi uygulamasından yararlananların İlçe SGK Müdürlüğünden istenecek Hizmet Döküm belgelerine istinaden bilgileri güncellenerek; muafiyet şartlarını sağlayan

kişilerin muafiyetlerinin devam ettirilmesi, muafiyet şartlarını sağlamayan kişilerin emlak vergilerinin geriye dönük olarak tahakkuk ettirilmesi ve muafiyet işlemlerinin iptal edilerek tahakkuk eden emlak vergisini gösterir belgelerin yazı ile kendilerine bildirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; Emlak Vergisi mükelleflerinden 2. taşınmaz sahibi olanlar, emekli aylığı harici ticari faaliyeti olanlar ve emekli aylığı harici geliri olanlar hakkında kurumlara yazılar yazılarak Emlak Vergisi indirimlerinin iptal edilmesi gerekir. Vergi Dairesine yazı yazılmasının yanısıra; 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesine istinaden tek meskenine indirimli emlak vergisi uygulamasından yararlananların İlçe SGK Müdürlüğünden istenecek hizmet döküm belgelerine istinaden bilgileri güncellenerek; muafiyet şartlarını sağlayan kişilerin muafiyetlerinin devam ettirilmesi, muafiyet şartlarını sağlamayan kişilerin emlak vergilerinin geriye dönük olarak tahakkuk ettirilmesi ve muafiyet işlemlerinin iptal edilerek tahakkuk eden emlak vergisini gösterir belgelerin yazı ile kendilerine bildirilmesi gerekmektedir.

İndirimli emlak vergisinden yararlanan kişilerle ilgili olarak belli aralıklarla gerekli sorgulamaların yapılması gerekir. Bu sorgulamaların sonucunda indirimli emlak vergisinden yararlanamayacak kişilerin emlak vergisi tahakkuklarının muafiyetin kalktığı yıldan itibaren yapılması ve zamanaşımı süresinin de tespitin yapıldığı yıldan başlatılması için gerekli işlemler yapılmalıdır.

BULGU 7: Parasal Limitler Dahilindeki Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödenğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal alımı ile hizmet alımına ilişkin harcamaların yıllık toplamının, 2024 yılı bütçesine bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aştığı görülmüştür.

4.01.2002 tarihli 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce Uyulması Gereken Diğer Kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (ı) bendinde; bu Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadıkça aşamayacağı belirtilmiştir.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 62’nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ’in "Genel Esaslar" başlıklı 4’üncü maddesinin 3’üncü fıkrasında; Kanun’un 21’inci maddesinin (f) bendi ve 22’nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı ve mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda doğrudan temin usulü ile yapılan alımlarda ödeneklerinin %10’ unu aşan alımların tutarları belirtilmiştir.

Tablo 10: Doğrudan Temin Usulü İle Yapılan Alımlarda Ödenek Sınırı Aşımı

21/ f	Bütçe	Harcama	%10’u Aşan Tutar
Mal Alımı	167.445.000,00 TL	0	0
22/ d	Bütçe	Harcama	%10’u Aşan Tutar
Mal Alımı	167.445.000,00 TL	78.936.126,58 TL	62.191.626,58 TL
Hizmet Alımı	168.880.000,00 TL	136.112.940,03 TL	119.224.940,03 TL
TOPLAM	336.325.000,00 TL	215.049.066,61 TL	181.416.566,61 TL

Yapılan incelemede, Belediye tarafından 2024 yılında, 22/d kapsamındaki mal alımları için 167.445.000 TL ödenek ayrıldığı ve toplam 78.936.126 TL tutarında mal alımı yapılmak suretiyle bütçeyle ayrılan ödeneğin %47,14 ’ü oranında harcama yapıldığı, hizmet alımları için 2024 yılı içinde toplam 168.880.000 TL ödenek ayrıldığı ve yılı içinde 22/d kapsamında toplam 136.112.940 TL tutarında hizmet alımı yapılmak suretiyle bütçeyle ayrılan ödeneğin %80,59’u oranında harcama yapıldığı; ancak kanun hükmü gereği %10’u aşan söz konusu mal alımı harcamaları için alınması gereken Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İhale Kanunu’nun 21 ve 22’nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, bütçede bu amaçla tahsis edilmiş toplam ödeneklerin %10’unu aşmaması, aşımın söz konusu olabileceği durumlarda Kamu İhale Kurulundan önceden uygun görüş alınması gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında: bulguda belirtilen hataya itirazda bulunmamış; parasal limitlerin aşımının söz konusu olabileceği durumlarda Kamu İhale Kurulundan önceden uygun görüş alınmasına veya süreklilik arz eden satın almaların 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 19’ncü maddesine göre açık ihale ile temin edilmeye çalışılacağını bildirmiştir.

Sonuç olarak; parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının bütçede bu amaçla tahsis edilmiş toplam ödeneklerin %10'unu aşmaması; aşımın söz konusu olabileceği durumlarda Kamu İhale Kurulundan önceden uygun görüş alınması gerekmektedir.

BULGU 8: Bazı Mal ve Hizmet Alımlarının Doğrudan Temin Limiti Altında Kalınmak Amacıyla Parçalara Bölünerek Gerçekleştirilmesi

Kurumun aynı nitelikte sayılabilecek mal ve hizmetler için yıl içerisinde parçalı alım yaptığı görülmüştür.

Bilindiği üzere kamu idarelerinin kaynaklarını etkin, verimli ve yerinde kullanma zorunluluğunu, 10.12.2003 tarihli 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, kamu mali yönetiminin temel ilkelerinden biri olarak belirlemiştir. Diğer taraftan 04.01.2002 tarihli 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda kamu alımlarının en uygun ve ekonomik biçimde ve belirlediği ilkeler çerçevesinde temininin usullerini saymıştır. İlgili Kanun'un temel ilkeleri belirleyen 5'inci maddesinde diğer esaslarla beraber aynen "*...Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez...*" hükmü yer almaktadır.

Örnek olarak doğrudan temin yöntemiyle 22/d bendine göre ,

plastik masa ve sandalye alımlarının bazıları :

742 No.lu yevmiyede 265.980 TL,

596 No.lu yevmiyede 717.600 TL,

597 No.lu yevmiyede 157.000 TL,

kilit taşı alımlarının bazıları :

600 No.lu yevmiyede 703.800 TL,

728 No.lu yevmiyede 623.000 TL,

460 No.lu yevmiyede 745.242 TL,

463 No.lu yevmiyede 745.242 TL,

686/2 No.lu yevmiyede 350.000 TL tutarındadır.

Birecik Belediyesinin yıl içinde yapmış olduğu mal ve hizmet alımlarına bakıldığında genel olarak doğrudan temin metodunun kullanıldığı görülmüştür. Bu durum yıl içerisinde aynı alımlardan birkaç defa yapılmasına ve kısıtlı kaynakların etkin kullanılmamasına sebep olmaktadır. Çeşitli birimlerin ortak ihtiyaçlarının yıllık bazda tespit edilerek yılda bir veya iki defada ihale yolu ile karşılanmasının kanunun temel ilkelerine daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Kamu İdaresi cevabında bulguda belirtilen hataya itirazda bulunmamıştır. Çeşitli birimlerin ortak ihtiyaçlarının yıllık bazda tespit edilerek yılda bir veya iki defada ihale yolu ile karşılanması için bu tür ihtiyaçların doğrudan temin ile parçalara bölmeden 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 19'ncü maddesine göre açık ihale veya diğer ilgili maddelerine göre satın alınmasına çalışılacağını bildirmiştir.

Sonuç olarak; çeşitli birimlerin ortak ihtiyaçlarının yıllık bazda tespit edilerek yılda bir veya iki defada ihale yolu ile karşılanması kanunun temel ilkelerine daha uygun olacaktır.

BULGU 9: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

Kamu İdaresinin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin belirlenmediği ve tahsil edilmediği görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (s), (ş) ve (z) fıkralarında; "Geçiş Hakkı", "Geçiş Hakkı Sağlayıcısı" ve "İşletmeci" tanımlamaları yapılmıştır. Aynı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasında "Geçiş Hakkının Kapsamı" belirlenmiş, 25'inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının anlaşma serbestisi çerçevesinde geçiş hakkına ilişkin anlaşmalar yapabileceği düzenlenmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarihli 28510 sayılı Resmi Gazete'de "Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik" yayımlanmıştır. Yönetmelik ile bu faaliyetlerin ücretlendirilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Aynı Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, Yönetmelik'te belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği belirtilmiş,

anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir.

Mezkur Yönetmelikte "III. Geçiş Hakkının Tesisi":

"A. Geçiş Hakkı Sözleşmesi 1. Sözleşme Serbestisi Geçiş hakkı, elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmeciler ve geçiş hakkı sağlayıcıları arasında yapılan geçiş hakkı sözleşmesi ile tesis edilir. Geçiş hakkı sağlayıcıları ile işletmeciler geçiş hakkına ilişkin sözleşmeyi serbestçe yapabilirler. Bu noktada ana ilke, ilgili mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla geçiş hakkının öncelikle tarafların anlaşmasına bağlı olmasıdır. (5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu (EHK) madde 25; Geçiş Hakkı Yönetmeliği madde 6/7, a ve madde 5/1, ç). Geçiş hakkı sağlayıcıları, “geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere, taşınmaz sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahipleridir.” (EHK madde 3/1, ş; Geçiş Hakkı Yönetmeliği madde 4/1, g)

Taşınmaz sahipleri, maliki oldukları taşınmazları geçiş hakkı kapsamında kullanacak olan gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve kamu kurum ve kuruluşlarıdır. Taşınmaz üzerinde hak sahipleri ise geçiş hakkına konu olan taşınmaz üzerinde irtifak hakkı gibi bir sınırlı aynî hak sahibi olan gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve kamu kurum ve kuruluşlarıdır. (Geçiş Hakkı Yönetmeliği madde 4/1, k, madde 41, /l). Sözleşmenin diğer tarafı olan işletmeciler ise: EHK madde 3/1, z ve Geçiş Hakkı Yönetmeliği madde 4/1, ğ uyarınca yetkilendirme çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlayan ve altyapısını işleten şirketler(dir).

Yetkilendirme, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından elektronik haberleşme hizmetlerinin sunulması ve/veya elektronik haberleşme şebekesinin sağlanmasını teminen birtakım şirketlerin kayıt altına alınmasını ve bu kayıt ile beraber söz konusu şirketlerin belirli hak ve yükümlülükler ile donatılmasını ifade eder (EHK, madde 3/1, c). İşletmeciler, elektronik haberleşme altyapısı kurmak amacıyla geçiş hakkı talep ettikleri güzergâhı kullanabilmek için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’ndan öncelikle bir kullanım onayı almak zorundadırlar. Bakanlıkça verilen kullanım onayı üzerine işletmeciler, bu onayı, kurulacak altyapıya ilişkin proje dosyasını ve BTK tarafından yetkilendirildiklerine ilişkin belgeyi geçiş hakkı sözleşmesine eklemekle yükümlüdürler. Geçiş hakkı sağlayıcıları ile işletmeciler arasındaki geçiş hakkı sözleşmesi de ancak bu onay süreci sonucunda kurulabilir. Bu onay bir kere alındıktan sonra ise işletmeciler ile geçiş hakkı sağlayıcıları, geçiş hakkına ilişkin anlaşma koşullarını ve geçiş hakkı bedelini aralarında karşılıklı olarak serbestçe kararlaştırabilirler.

Buna karşılık geçiş hakkına ilişkin sözleşmenin içeriğinin ve geçiş hakkı bedelinin tespitinin, Elektronik Haberleşme Kanunu'ndan ve ayrıca Türk Medeni Kanunu'ndan kaynaklanan bazı sınırları mevcuttur (Geçiş Hakkı Yönetmeliği madde 6/7, a). Taraflar, anlaşma koşullarını belirlerken söz konusu mevzuata ve ayrıca geçiş hakkına ilişkin ilkelerin ruhuna ve amacına aykırı davranamazlar.

01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiş olup geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde yer alan üst sınırları belirten fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılacağı Yönetmelik'in "Geçiş Hakkı Ücretleri" başlıklı 9'uncu maddesinde hüküm altına alınmıştır. Yönetmelik'e eklenen Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi incelendiğinde, büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde yer alan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler için de ücret tarifesi belirlendiği görülmektedir. Yönetmelik'te açıklanan tarifeye göre, büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden en fazla metrekaresi 0,70 TL geçiş hakkı ücreti alınacağı ve söz konusu tutarın her yıl ÜFE oranında güncelleneceği belirtilmiştir. Büyükşehir sınırları içinde yer alan ilçe belediyelerine ücret tarifesinde yer verilmesi, bu yerlerden geçiş hakkı ücretlerini tahsile ilişkin yetkinin ilçe belediyelerinde olduğunu göstermektedir.

Kamu İdaresinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler için elektronik haberleşme hizmeti sunmak amacı ile altyapı tesisi kuran işletmeler ile sözleşme yapılması ve Yönetmelik'in ekinde yer alan ücret tarifesini geçmemek üzere belediye meclisi kararıyla bir ücret tarifesi belirlenmesi mevzuat gereğidir.

Kamu İdaresi cevabında bulguda belirtilen hataya itirazda bulunmamış ve ilçedeki telekomünikasyon alt yapı ve şebeke çalışmalarının genelde 15 metreden geniş caddelerden geçirildiği için bu tür ücretlendirmelerin Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından belirlenen tarifelerden ilgili Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsil edildiğini belirtmiştir. Ayrıca bundan sonraki bu tür altyapı çalışmalarının Birecik Belediyesinin sorumluluk alanına giren cadde, sokak ve alanlarda olması halinde Belediye Meclisince bu konuyla ilgili bir ücret tarifesinin belirleneceğini bildirmiştir.

Sonuç olarak; gönderilen cevapta konu ile ilgili çalışma başlatıldığına dair veya ücret tarifesi belirlenmesine ilişkin bir husus bildirilmemiştir. Kamu İdaresinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler için elektronik haberleşme hizmeti sunmak amacı ile altyapı tesisi

kuran işletmeler ile sözleşme yapılması ve Yönetmelik'in ekinde yer alan ücret tarifesini geçmemek üzere Belediye Meclisi kararıyla bir ücret tarifiesi belirlenmesi gereklidir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>